

SREČNO

Celje - skladišče

D-Per

539/1975

1119750609,2

COBISS o

OSREDNJA KNJ. CELJE

GLASILO
OZD ZASAVSKI PREMGOVNIKI
TRBOVLJE

LETO XI.
FEBRUAR 1975

ŠTEV. 2

VSEM ŽENSKAM V VSEH TEMELJNIH ORGANIZACIJAH
ZDRUŽENEGA DELA IN SKUPNIH STROKOVNIH SLUŽBAH
ZASAVSKIH PREMGOVNIKOV TRBOVLJE, NAJBOLJŠE
ŽELJE IN ČESTITKE OB LETOŠNJEM DNEVU ŽENSK!

Ana Rota, na separaciji premoga v Trbovljah, pri izbiranju jalovine iz premoga, ki je namenjen termoelektrarni Trbovlje. Tudi njej in vsem sodelavkam pri ZPT, veljajo naše čestitke ob letošnjem dnevu žensk!

(Foto inž. T. Bregant)

Ob letošnjem Dnevu žensk

Otroško varstvo sodeluje
z materjo in družino

Kakor je po naravi pojem ženske neločljivo povezan s pojmom otroka, tako je v naši družbi delavka neločljivo povezana s pojmom samoupravljalke. Ne moremo si več zamisliti, da bi se delavka morala odpovedati družbenemu delu in oskrbovati svojo družino, ne da bi vplivala na družbena dogajanja zunaj nje. Intenzivna vključitev v družbeno delo in neposredno proizvodnjo ji dajejo vse pravice in dolžnosti samoupravljalcev. S tem pa družbo obvezujeta, da prevzema organizirano skrb za otroka v času, ko mu je odtegnjena. Zato ob letošnjem dnevu žensk nekaj besed tudi o tem.

Organizirana skrb za uspešen razvoj vseh otrok je problem, ki prizadeva veliko večino naših občanov, ki nosijo breme družbene in biološke reprodukcije. Razvoj naše samoupravne družbe ne gre v smer privatizacije družine, temveč v smer ta-

ko uravnanih razmer, da bo v njih tudi družina kot celota lahko čimprej resnično sodelovala. Podružabljanje nekaterih nalog družine, pomeni v bistvu povezovanje staršev in drugih občanov ob skupnih programih v korist otrok.

Glavna naloga samoupravnih interesnih skupnosti s področja otroškega varstva, je predvsem organizirati dnevno varstvo otrok, kajti kljub rastočemu zaposlovanju staršev, moramo zagotoviti vsakemu otroku normalni osebni razvoj v njegovi najbolj občutljivi dobi.

Skrb za otroka poteka pri nas v dveh smereh. Po eni strani vsi solidarno prevzemamo del materialnih bremen za preživljanje otrok v nekaterih družinah, po drugi pa oblikujemo različne dejavnosti, ki družino dopolnjujejo ter bogatijo njene možnosti za zagotavljanje uspešnega razvoja otrok.

Zavedajoč se pomembnosti nalog, ki jih družba nalaga samoupravni interesni skupnosti

otroškega varstva, so vsakoletni občinski programi sestavljeni tako, da omogočajo neprestano izboljševanje stanja in razmer, predvsem na področju dnevnega varstva otrok. V ilustracijo naj navedem, da se je od leta 1969 do leta 1973 število zaposlenih žensk povečalo za okrog 35 %, v istem obdobju pa so se zmogljivosti vzgojno varstvenih zavodov povečale za 42 %. Ob koncu leta 1975 bo skupna zmogljivost VVZ 580 mest, kar pomeni, da bo 34 % predšolskih otrok (statistična ocena 1889 predšolskih otrok) sprejetih v vrtce. 40 % navedenih zmogljivosti zasedajo otroci, ki obiskujejo malo šolo, katere namen ni treba posebej poudarjati, pač pa dejstvo, da so v malo šolo vključeni vsi trboveljski in okoliški otroci, s čimer se v Sloveniji lahko pohvali samo še hrastniška občina.

Nič pa ni bilo doslej storjenega na področju varstva dojenčkov do dveh let. Ker je to problem, ki tare vso Slovenijo,

letos intenzivno pristopamo k razreševanju te problematike z uvedbo podaljšanega porodniškega dopusta, z gradnjo novih zmogljivosti in z organiziranim varstvom na domu. Naš prispevek bosta prva dva oddelka za dojenčke (24 otrok) na Trgu revolucije, v srednjeročnem planu do leta 1980 pa sta v programu gradenj še dva zavoda (Polaj, Leninov trg), od katerih ima VVZ na Leninovem trgu tudi predvidene oddelke za dojenčke.

Realizacija občinskega programa, ki je zajet v treh glavnih točkah: okrepiti družbeno skrb za otroka na področju vzgoje in dnevnega varstva, sodelovati in tvorno delovati pri urejanju pogojev za organizirano dnevno varstvo in izvajati vlaganja na najbolj deficitarna področja otroškega varstva, bi pomenila nov prispevek trboveljske skupnosti za doseganje ciljev naše socialistične družbe.

Martina Đokić, dipl. inž. kem.

BODOČI RAZVOJ ZPT

Govoriti o bodočem razvoju ZPT ni najbolj hvaležno, kajti programirati razvoj in ga tudi realizirati v predvideni obliki, je pomembna naloga in dosežek, bodisi delovne organizacije, ali določene družbenopolitične skupnosti.

Delovna organizacija Zasavski premogovniki je zelo raznolika in združuje različne dejavnosti. Tudi po obsegu zaposlenih ni majhna in je dovolj velika, da se pojavljajo problemi na najrazličnejših področjih, ki zahtevajo kolikor mogoče usklajeno delovanje in enotne poglede ter akcije, tako v pogledu nadaljnega razvoja, kakor tudi tekočega urejevanja najrazličnejših vprašanj.

Pri obravnavi nadaljnega razvoja Zasavskih premogovnikov, daje odraz vsemu ostalemu, vsekakor proizvodnja premoga in perspektiva, ki jo ima na tem področju delovna organizacija, ali bolje rečeno, TOZD rudnikov premoga. Bodoči razvoj moramo ocenjevati iz dveh osnovnih pogojev:

— po možnostih, ki se kažejo za nadaljnji razvoj v okviru splošne zasnove razvoja širše družbene skupnosti, in

— po lastnih stališčih v zvezi z nadaljnjim razvojem proizvodnje premoga, ki morajo temeljiti na zalogah premoga, in jih je možno izkoriščati ter raziskavi le-teh, pravočasno in smotrno izdelanih projektih za

izvajanje odpiralnih del, pa tudi zagotovitvi potrebnih finančnih sredstev. Pri smotrno izdelanih projektih je nujno upoštevati tudi ekonomsko plat vsakega projekta. Ker predstavljajo ta vprašanja že podrobnosti v zvezi s sprejetjem širše usmeritve v razvoju proizvodnje premoga v Zasavskih premogovnikih, je potrebno, da opredelimo in ugotovimo, kakšna je zasnova širše družbene skupnosti v zvezi s predvidevanji razvoja proizvodnje energetskih virov v Sloveniji.

Iz resolucije o dolgoročnem razvoju SRS iz leta 1972 sledi, da je sicer rjavi premog zajet v načrtu pokrivanja energetskih potreb Slovenije, vendar

za razmeroma krajšo obdobje (20 let). V skupščinskih materialih kasnejšega datuma, predvsem iz leta 1973, je posebej poudarjeno, da bo potrebno zaradi deficitarnosti SRS v primarni energiji, povečati proizvodnjo premoga v Zasavskih premogovnikih in Velenju, še predvsem zato, ker se občutno zmanjšuje proizvodnja premoga v Kočevju, Laškem, Senovem in Zagorju. Iz teh stališč vsekakor sledi, da je perspektiva proizvodnje premoga zagotovljena, predvsem zato, ker velja usmeritev na čim večje koriščenje domačih virov energije in zaradi vedno večjih potreb, ki jih narekujejo porabniki energetskega virov.

Na nas je, da to splošno usmeritev uporabimo tudi za trdnjše načrtovanje, tako v izgradnji proizvodnih zmogljivostih premoga, kot tudi plasmaja, ki mora biti v okviru razvoja proizvodnih zmogljivosti zagotovljen in usklajen tudi prav s temi širšimi zasnovami razvoja. Dejstvo je tudi, da količina oziroma obseg proizvodnje opredeljuje v proizvodnji premoga-tudi finančni rezultat. Zato je možno predvidevati le takšno višino proizvodnje premoga, ki bo omogočala tudi zadovoljiv finančni rezultat. Seveda pa je nujno pospešeno nadaljevati s procesom modernizacije in doseči v razdobju 2 do 3 let skoraj popolno stopnjo mehaniziranosti v proizvodnji premoga in to ne le na odkopih in pripravah, ampak v celotnem procesu proizvodnje premoga. V ta proces moramo vključiti odkop, transport, separiranje in oddajo premoga skupno s problemom čiščenja odpadnih vod. Količina potrebne proizvodnje mora pogojevati zadovoljiv finančni učinek, pri čemer moramo stalno stremeti za rast produktivnosti dela. Perspektiva proizvodnje premoga je zato tudi osnova za nadaljnjo načrtovanje izgradnje elektroenergetskih zmogljivosti v Zasavju, kar bi še bolj okroževalo in združevalo celoten energetskega potencial.

Če smo s proizvodnjo premoga in njegovo perspektivo opredelili večji del razvojnih možnosti delovne organizacije, pa ne moremo iti mimo potreb in razvojnih teženj, ki jih kažejo ostale dejavnosti.

Poleg proizvodnje premoga, je vsekakor najpomembnejša dejavnost, tako po obsegu del v smislu ustvarjanja celotnega dohodka, kakor tudi po finančnem učinku in številu zaposlenih, rudarsko-gradbena dejavnost. Število zaposlenih, kot tudi finančna realizacija se je v zadnjih letih bistveno povečala. Sedanje stanje kaže, da je potrebno predvidevati določeno rast nadaljnjega razvoja te dejavnosti, pri čemer pa predstavlja bistveno vprašanje ustrezna usmeritev v obseg, ki naj bi bil racionalen in ki bi bil upravičen glede na kadrovske strukture, kakor tudi na stopnjo opremljenosti in organiziranosti. Pri tej dejavnosti oziroma TOZD, je zelo pomembno vprašanje izdelava kalkulacij in na temelju izvajanja teh pogodbenih del, na drugi strani pa mora biti navzoče vprašanje povečanja produktivnosti dela in njegova kakovost, kar v celoti pogojuje kadrovske sestave, organiziranost in opremljenost, ki to omogoča. Verjetno bo kazalo ostati z glavno angažiranostjo pri izvajanju tipičnih rudarskih gradbenih del, del dejavnosti pa po že doseženih izkušnjah, popolnoma usposobiti za prevzem del pri gradnji predorov. Kazalo bi razmisliti in se previdno odločiti o bistvenem povečanju števila zaposlenih.

Proizvodnja gradbenega materiala je dejavnost, ki ne zaposluje večjega števila delavcev. Tu gre za usposobitev in modernizacijo kamnolomov na eni strani, kar se tudi že uresničuje in na drugi strani modernizacijo proizvodnje v opekarni Trbovlje. Za modernizacijo opekarne je izdelan investicijski program, v teku pa so priprave za uresničenje programa. V okviru tega programa gre za povečanje obsega proizvodnje, za kar obstajajo za-

dostne zaloge kakovostne glin. Opozoriti moram, da se bo nemudoma potrebno lotiti izdelave programa v zvezi s čiščenjem odpadnih vod in usedlinami, ki imajo lastnosti dobre surovine za izdelavo gradbenih materialov. Pri tem se srečujemo s problemom velikih količin usedlin, in s tem v zvezi z investicijskim vlaganjem ter možnostjo plasmaja izdatkov.

Avtoprevoz je v okviru ZPT dejavnost, ki se je v zadnjem času zadovoljivo razvila in krije ne-le potrebe ZPT, pač pa se učinkovito vključuje tudi v transportne storitve v zasavski regiji pa tudi izven nje. Menim, da so takšne ambicije na mestu in da je takšen razvoj upravičen, pri čemer pa seveda mora biti na prvem mestu kritje potreb, ki jih kažejo posamezne TOZD in SSS ZPT.

V okviru TOZD Elektrostrojne delavnice obratuje toplarna v Trbovljah, v okviru TOZD rudnik premoga Hrastnik pa toplarna Hrastnik. Obe toplarni sta dosegli že precejšen razvoj, tako v zmogljivostih, kot tudi razsežnosti toplovodne mreže. Na vsak način bo potrebno te zmogljivosti razširiti in poskrbeti, da bo ostal vsaj večji del zadovoljevanja potreb po toplotni energiji v zasavskih revirjih, na temelju premoga.

Doslej sem na kratko orisal možnosti nadaljnjega razvoja nekaterih dejavnosti, pri čemer se pa še nisem dotaknil možnosti razvoja TOZD ESD, ki predstavlja sestavni del celotne dejavnosti ZPT, pa tudi TOZD RSC, ki dopolnjuje dejavnost na kadrovskega področju. Predvsem na področju delavniških storitev bo potrebno čimprej izdelati podrobnejši program, ga sprejeti v vseh TOZD in ga nato dejansko tudi izvajati. Gre namreč za nujnost določene specializacije v delavniških storitvah, za bistveno povečano storilnost in pocenitev takšnih uslug. Menim, da ni prav, da skušamo imeti v vsaki TOZD popolnoma in v celoti zajete vse dejavnosti, ki se nato v posameznih TOZD ponavljajo. Takšne, ki se po-

navljajo, je namreč nujno v skladu z racionalnimi in gospodarskimi načeli združevati.

V proizvodnji premoga je seveda perspektiva razvoja v posameznih TOZD različna. Tako vemo, da bo v letu 1977 prenehala z obratovanjem obrat Kisovec in da se bo glede na zaloge premoga še naprej razvijala proizvodnja na obratu Kotredež. Na drugi strani naj bi se bistveno povečala proizvodnja na rudniku Hrastnik, zavoljo česar že izvajajo pomembna odpiralna dela.

V predvidevanja nadaljnega razvoja sodi tudi prizadevanje za integracijo s Termoelektrarno Trbovlje, ki naj v perspek-

tivi poenoti načrtovanje in skupno nastopanje celotnega energetskega potenciala Zasavja. Takšna povezava bo seveda obe dosedanji delovni organizaciji in vse TOZD, predvsem pa proizvodnjo premoga v ZPT, postavila v nekoliko drugačen položaj od sedanjega.

Ob razmišljanju o bodočem razvoju ZPT ne bi smeli zanemariti študije strokovnjakov OZN in njihovih sugestij v zvezi z nadaljnjim razvojem premogovništva v Zasavju. Pri tem je vsekakor najpomembnejša izdelava ustreznih investicijskih programov, ki naj v bodoče rešujejo tudi problem invalidne delovne sile.

Jasno je, da se razvoj ZPT ne sme in ne more končati le v okviru urejanja proizvodnih zmogljivosti, ampak mora še prav posebno poseči v pospešeno izboljševanje standarda zaposlenih, od stanovanjske problematike, do počitniških domov, prehrane in ostalih ugodnosti, ki naj omogočajo tudi doseganje večje produktivnosti dela na vseh področjih.

V navedenem prispevku sem skušal nanizati nekatere dogovorjene usmeritve in opozoriti na vrsto vprašanj, ki morajo dobiti mesto v razvojnih težnjah vsake TOZD in naše delovne organizacije kot celote.

Albert Ivančič, dipl. inž. rud.

Izpolnjevanje delovnega načrta od 1. I. do 15. II. 1975

PROIZVODNJA PREMOGA (ton)

TOZD	Načrtovano	Doseženo	Doseženo ±	%
Rudnik Hrastnik	82.650	81.402	— 1.248	98,5
Rudnik Trbovlje	90.850	101.768	+ 10.918	112,0
Rudnik Zagorje	47.250	50.530	+ 3.280	106,9
RŠC	4.600	4.720	+ 120	102,6
ZPT	225.350	238.420	+ 13.070	105,8

PROIZVODNJA GRADBENEGA MATERIALA

Rudnik Hrastnik	Letni načrt	Doseženo	%
— betonarna (kos)	160.000	28.053	17,5
— kamnolom (m ³)	25.800	2.371,5	9,2

GRAMAT

— opekarna (kos)	6.000.000	963.236	16,1
— kamnolom (m ³)	30.000	2.937	9,8
Rudnik Zagorje			
— kamnolom (m ³)	165.000	22.598	13,7

STORITVE, OSTALA PROIZVODNJA

TOZD RGD (din)	74.000.000,00	9.025.000,00	12,2
TOZD Avtoprevoz			
»Zasavje (t/km)	5.500.000	774.509	14,1
TOZD ESD (ure)	321.000	46.824	14,6

Erika Kavčič

NAJVEČJA DNEVNA PROIZVODNJA PREMOGA

Dne 27. januarja 1975 je bila v letošnjem letu največja dnevna proizvodnja premoga v vseh treh rudnikih ZPT. TOZD Rudnik premoga Hrastnik je ta dan proizvedel 2.282 ton, TOZD Rudnik premoga Trbovlje 3.636 ton, TOZD rudnik premoga Zagorje 1.420 ton in TOZD RŠC-jama Trbovlje 122 ton. Skupna proizvodnja je ta dan znašala 7.460 ton. Tudi v nekaj naslednjih dneh v februarju je znašala dnevna proizvodnja preko 7.000 ton.

Želja nas vseh je, da bi raven take proizvodnje obdržali tudi v naslednjih mesecih in letih.

Problematika in perspektiva ZPT

V ZPT smo v delovnem načrtu za leto 1974 predvideli proizvodnjo premoga v višini 1.800.000 ton, katero bi morali doseči v 264 rednih delovnih urah in 21 prostih sobotah ali v skupno 285 obratovalnih dneh.

Sprejeti načrt je bil za skoraj 100.000 ton višji kot je bila dosežena proizvodnja v letih 1972 in 1973. Tako povečani načrt je temeljil predvsem na predvidenih povečanih storitvah (za 23 %) ob uvedbi kompleksne mehanizacije, to je samohodnega odkopnega podporja in odkopnih strojev. Po načrtu je bilo predvideno, da bo pričel obratovati prvi odkop opremljen s kompleksno mehanizacijo v jami Trbovlje že v aprilu in drugi v jami Hrastnik v juliju 1974. Dobave opreme, ki je vsa vezana na uvoz, pa so tako močno kasnile, da je bil prvi odkop pripravljen za obratovanje šele v drugi polovici julija, dočim je del opreme (SHP) za drugi odkop prispel šele koncem decembra, drugi del pa bo dobavljen v aprilu 1975.

Količinsko povečanje proizvodnje je možno doseči le s povečanjem storitev ob uporabi sodobne mehanizacije za odkop premoga. Ta nam omogoči tudi dosego koncentracije proizvodnje in kar je najvažnejše, omogoči humaniziranje težkega fizičnega jamskega dela. Prav to pa je najvažnejše za ZPT, kjer je starostna struktura delovne sile za jamska dela izredno neugodna (npr. jama Kotredež — povprečna starost 42 let).

Povečanje količinskega načrta je bilo posebno močno za rudnika Hrastnik in Trbovlje. Zaradi znižanja proizvodnje na rudniku Zagorje, bi morala ta dva rudnika nadomestiti razliko.

Proizvodnja pa je bila močno ovirana tudi s tem, da je bi-

lo proizvedenih za potrebe TET le 474.817 ton premoga, kar je najnižja količina kotlovnega premoga v obdobju zadnjih petih let ob dejstvu, da je bilo v deponijah ob koncu decembra kar 65.000 ton premoga na zalogi, čeprav je načrt predvideval proizvodnjo in porabo 560.000 ton kotlovnega premoga.

Pri preusmeritvi kotlovnega premoga v težkotekočinski separacijski postopek pa se prodajna količina rovnega premoga pri vsakem jamskem vozičku zniža za preko 200 kg.

Poleg teh težav pa so nastopale na področju posameznih rudnikov še naslednje ovire v proizvodnem procesu:

Na rudniku Hrastnik, ki je poznan po pojavih vdorov vode in mulja na odkope v jami Ojstro, je prišlo do večjih dotokov vode tudi v jami Hrastnik. Zaradi preventivnih ukrepov je potekalo pridobivanje premoga iz nadkopnih delov le do 50 %, kar je znatno znižalo odkopne storitve in maso premoga.

Na rudniku Trbovlje, kjer odkopavajo ostanke talninskih predelov premogovniških slojev, je bil pogost pojav močnih talninskih vložkov, katerih nujno odkopavanje je zniževalo proizvodnjo ne le količinsko ampak tudi v pogledu storitev.

Na rudniku Zagorje je v jami Kisovec prešla proizvodnja izključno na uporabo enoetažne odkopne metode s splavnim zasipavanjem, čeprav je bilo še v letu 1971 pridobljeno 50 % proizvodnje z dvoetažno odkopno metodo z rušenjem, to je pridobivanjem premoga iz nadkopnega dela. Enoetažna odkopna metoda kot klasična odkopna metoda ima za posledico visoko angažiranje delovne sile ob razmeroma nizkih učinkih.

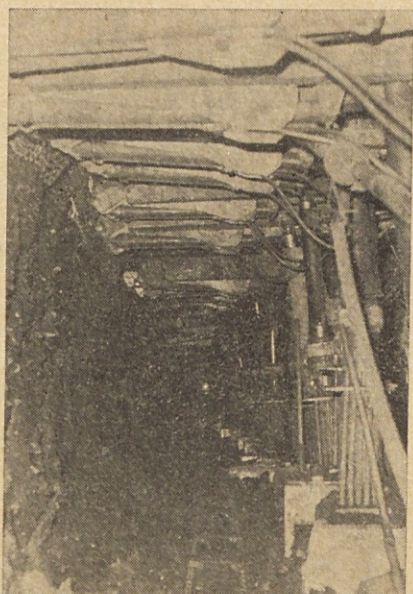
Za jamo Kotredež je bilo s sanacijskim programom, ki je

bil izdelan za rudnik Zagorje, predvideno največ ukrepov. Takoj po sprejetju tega programa v avgustu, so pristopili k izvajanju predvidenih ukrepov, kar je imelo za posledico, da je bil že v decembru skoraj v celoti program realiziran in v tem mesecu tudi proizvodni načrt prvič realiziran.

Spričo navedenih težav smo preko leta dvakrat popestrili proizvodni načrt in zato znižan od 1.800.000 ton na 1.636.000 ton, dosežen pa v višini **1.621.000 ton** in to v 287 ²/₃ obratovalnih dneh.

Poudariti pa je potrebno, da je bila tudi za dodatno obratovanje ob prostih sobotah (23 ²/₃ sobot), predvidena enaka višina proizvodnje kot za ostale normalne delavnike (42-urni delovni teden). Ker pa je bila udeležba na delu ob prostih sobotah kljub plačilu 50% dodatka na osebni dohodek, pod normalno, je bila tudi proizvodnja v teh dneh nekoliko manjša.

V juliju 1971 je bil izdelan investicijski program za modernizacijo proizvodnje in po-

V januarju 1975 je pričelo obratovati samohodno hidravlično podporje Hydromarrel, v A-kopi, etaža 5/16 v jami Hrastnik. (Foto J. Kirič)

večanje proizvodnih zmogljivosti ZPT. Program je bil izdelan na podlagi takrat veljavnih cen materiala, opreme in storitev.

Na podlagi tega programa nam je bil dne 26. VII. 1973 odobren investicijski kredit:

za osnovna sredstva	71,138.000.— din
za obratna sredstva	10,000.000.— din

Kredit za osnovna sredstva nam je bil s pogodbo z dne 29. oktobra 1974 povečan za 14,269.000.— dinarjev.

Spričo dejstva, da so se cene materiala, opreme in storitev, predvidene v investicijskem programu, povišale za 100 in več procentov in da lahko oblikujejo ZPT lastno amortizacijo v dejavnosti proizvodnje premoga le po minimalni stopnji (1974), nastane vprašanje iz katerih sredstev pokriti razliko. Če to ne bo pozitivno rešeno v doglednem času, bo nujno predvideni program izpeljan v skrčenem obsegu ali pa izvedba podaljšana. Oboje pa ima za posledico prepočasno

angažiranje pri notranji konsolidaciji ZPT v pogledu smotrnejše zaposlitve razpoložljive delovne sile in znižanje staleža, predvsem na režijskih delih. Rešitev vprašanja količinskega obsega proizvodnje in vprašanja delovne sile v rudarstvu, je le v mehanizaciji in avtomatizaciji delovnega procesa jamske proizvodnje, od faze investicijsko odpiralnih del preko faz pridobivanja, transporta in separiranja ter odpreme premoga.

Adolf Jermol, dipl. inž. rud.

Kaj storiti, da bomo načrt proizvodnje v letu 1975 zagotovo dosegli in da se ne bodo ponovile napake iz leta 1974?

Delavski svet TOZD Rudnik premoga Trbovlje (RPT) je 31. januarja 1975 obravnaval in v celoti osvojil predlagane konkretne akcijske ukrepe, ki naj pripomorejo k uresničitvi delovnega načrta za leto 1975. Izvajanje ukrepov bo DS kontroliral vsake tri mesece.

Ker slonijo ti ukrepi na proizvodnem načrtu, je za njih utemeljitev potrebno poznati osnovne značilnosti tega načrta, ki se v glavnem kažejo v naslednjem:

Letna proizvodnja premoga na TOZD rudnik premoga Trbovlje za 1975 naj bi znašala 690.000 ton, kar pomeni povečanje od lanskoletno dosežene proizvodnje za 1,9 %. Ker pa sta v tem letu predvidena dva delovna dneva manj kot v lanskem letu, pa pomeni to v bistvu povečanje dnevne proizvodnje za 3 %. Storitve naj bi se povečale, in sicer: odkopna za 23,7% (od 12,61 na 15,6 ton na dan), jamska za 15,6 % (od

5,19 na 6,0 ton/d.), obratna za 13,1 % (od 4,42 na 5,0 ton/d.) in rudniška za 2,1 % (od 4,31 na 4,44 ton/d.).

Izredno visoko povečanje odkopnih storitev sloni na tem, da bo mehanizirano odkopavanje v Zg. VII. polju, imelo zelo ugodne pogoje in da bomo mehanizirano odkopavali 254 dni (le en mesec prekinitve zaradi premestitve na novo etažo in testiranje elektronprav). Povečanje storitev pri mehaniziranem odkopavanju, bo torej večje za 38 % (od doseženih v lanskem letu 16 t/moža, povečanje na 22 t/moža). Nasprotno pa predvideva načrt znižanje odkopnih storitev pri ročnem odkopavanju čel za 9,1 % (od doseženih v letu 1974 — 12,15 t na moža na 11,0 t/moža v letu 1975). To znižanje predvidevamo zaradi slabših odkopnih pogojev kot so bili v preteklem letu: čelo Polaj bo pod ugodnimi pogoji obratovalo le prvih 70 dni v letu 1975, nato ga bo nadomestilo čelo v Pasetti polju, ki

bo imelo bistveno slabše pogoje za obratovanje. Odkopavanje višjih etaž v Pasetti polju pa je nujno potrebno izvesti, da bo možno nadaljevati odkopavanje Terezija II polje izpod višine 180, kajti rušni kot tega polja seže skoraj v celotni Pasetti sloj. Poleg tega moramo Pasetti sloj odkopati v višjih etažah nad višino 290 tudi zaradi tega, da omogočimo odkopavanje večjih zalog premoga v sosednjih nižjih poljih, predvsem v A + B polju. Ker pa so se pri raziskovanju prve etaže višina 324 v Pasetti polju pokazali še slabši pogoji kot smo prvotno predvidevali, bomo morali predčasno aktivirati sicer po letnem načrtu predvideno rezervno ročno čelo višina 265 v Zg. VII. polju, kar pa bo povzročilo določeno dekoncentracijo proizvodnje.

Takšni so torej pogoji jamskega odkopavanja premoga na RPT, ki vsekakor niso najbolj ugodni.

Pri količinski razporeditvi proizvodnje je predvideno, da bo RPT količinsko največjo proizvodnjo premoga dosegel v prvem in zadnjem trimesečju, najmanj pa v poletnih mesecih. Zato so tudi vse proste sobote, v katerih bomo obratovali, razporejene v prvih in zadnjih mesecih. Čeprav bo količinsko manj premoga, pa letni načrt predvideva, da bomo v letnih mesecih dosegali najvišje storitve in dnevno proizvodnjo, pa čeprav bo odsotnost delavcev največja,

Iz leta lahko jasno vidimo, da bo izpolnitev vseh nalog, ki jih določa letni načrt, terjala resnično največje možno prizadevanje vseh zaposlenih na RPT in tudi drugje (skupni prevoz, separacija, jalovišče in skupne strokovne službe) in da bomo lahko velike zahteve letnega proizvodnega načrta uresničili le ob dosledni in disciplinirani organizaciji celotnega tehnološkega procesa.

Da bi dosegli vse proizvodne naloge v letu 1975, je DS RPT sprejel nekatere konkretne ukrepe, ki naj poleg že utečenih in dogovorjenih nalog in navad, zagotovijo uresničitev načrta. Ti ukrepi, ki slonijo na: povečanju discipline in odgovornosti vseh zaposlenih, boljši organizaciji dela, odpravi ozkih grl v tehnološkem procesu, boljši izrabi delovnega časa, nadaljevanju modernizacije proizvodnega procesa in zaostritvi osebnega angažiranja v proizvodnem procesu, predvidevajo tudi odgovorne osebe za izpolnjevanje le-teh.

To pomeni konkretno:

— vzpostaviti in doseči pravilne medsebojne odnose pri izvajanju del. Predvsem je potrebno zagotoviti avtoriteto tistih delavcev, ki so odgovorni za pravilno delo na določenem delovišču (odgovorni: kopači, strelci, gospodarji, nadzorniki, poslovodje);

— vsakokratni mesečni operativni načrt mora biti usklajen z letnim načrtom, izdelan po dejanskem stanju jame in usklajen s staležem zaposlenih.

Z njim morajo biti seznanjeni vsi poslovodje in ga dosledno izvajati (odgovorni: tehniški vodja TOZD, tehniški vodja jame in glavni poslovodja);

— pravočasno morajo biti izvedena vsa investicijska dela (odgovorni: direktor TOZD, tehniški vodja TOZD in poslovodja investicij);

— pravočasno morajo biti zastavljena in izvedena vsa odpiralna dela za nove odkope (odgovorni: tehniški vodja TOZD, tehniški vodja jame in glavni tretjinski poslovodja);

— skrbeti je za povezavo del med posameznimi tretjinami (odgovorni: tretjinski poslovodje);

— zagotovljen mora biti stalen in redni cikel del na vseh deloviščih (odgovorni: glavni in tretjinski poslovodje);

— obvezno vsakodnevno izpolnjevanje proizvodnih in drugih nalog (odgovorni: poslovodje, nadzorniki);

— izkoristiti je učinkovito izkoriščanje delovnega časa na vseh deloviščih. Tehniški vodja jame mora določiti čase pričetka in konca dela ter odhode za vsa delovišča (odgovorni za izvajanje: prvopisani kopači, gospodarji, nadzorniki in poslovodje);

— zagotoviti moramo normalni delovni čas tudi ob prostih dnevih in nedeljah, če poteka izvajanje kakršnihkoli del (odgovorni: nadzorniki);

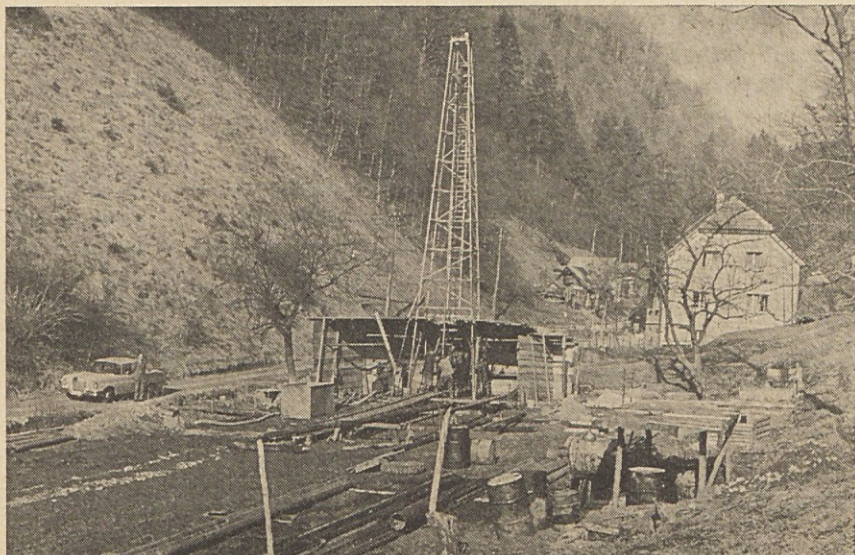
— izvajanje večjih remontov, montaž in demontaž je treba organizirati na štiri izmene (odgovorni: poslovodje);

— vse večje montaže in demontaže morajo biti pripravljene, zagotovljen pa mora biti stalen nadzor ves čas, ko je v teku izvajanje del (odgovorni: tehniški vodja jame, vodja elektro-strojne službe in poslovodje);

— da bi zmanjšali število okvar, moramo organizirati bolj sistematično vzdrževanje mehanizacije (odgovorni: tehniški vodja jame in vodja elektro-strojne službe);

— vse jamske oddelke je opremiti z najpotrebnejšim orodjem in rezervnimi deli tistih naprav, ki so najbolj obremenjene. Istočasno je pričeti izvajati poostreno kontrolo pri uporabi vse te opreme in njenim vzdrževanjem (odgovorni: glavni, investicijski in elektro-strojni poslovodje ter nadzorniki);

— uvesti je stalno kontrolo nad porabo raznega materiala (odgovorni: glavni poslovodje);

Geološki zavod Ljubljana izdeluje po naročilu zasavskih premogovnikov vrtino 2/74 na Lokah — Graški graben. S to vrtino bodo ugotovili, če morda v nedrjih tega zagorskega področja ne leži premog.

(Foto inž. T. Bregant)

— pri odpravljanju večjih okvar mora obvezno sodelovati elektro oziroma strojni nadzornik, ki je odgovoren za določeno jamsko območje. Le-ta skrbi za stalne izboljšave, zaščite, pravočasna popravila in nabavo vseh nadomestnih delov (odgovorni: strojni in elektro nadzorniki);

— za zmanjšanje porabe električnega toka moramo:

— ustavljati prazno tekočo transportno mehanizacijo (odgovorni: strežaji mehanizacije, nadzorniki);

— ustavljati črpalke v Terezija II višina 180, ob konicah porabe električnega toka (odgovorni: strežaji črpalk, nadzorniki);

— delno prekinjanje obratovanja kompresorjev ob konicah na kompresorski postaji Neža (odgovorni: strežaji kompresorjev, vodja elektro-strojne službe);

— ustavljanje vseh črpalk (predvsem »BIBO«), če obratujejo prazno (odgovorni: nadzorniki);

— zmanjšati moramo lanskoletno povprečno odsotnost za 25 %, in sicer:

— z zmanjšanjem števila neupravičenih izostankov z dela, zmanjšanjem števila nesreč, zmanjšanjem števila bolniških izostankov (odgovorni: SVD—RPT, kadrovski in socialni delavec) in z zvečanjem števila izvršenih jamskih delavnikov na dela proste sobote, na katere pa normalno obratujemo (odgovorni: nadzorniki);

— zagotoviti moramo pravočasno dobavo potrebne opreme in materiala kot so gumijasti transportni trakovi, TH podporje, orodja itd., (odgovorni: direktor TOZD, tehniški vodja TOZD, vodja elektro-strojne službe, posredno pa SSS ZPT);

— poiskati moramo najprimernejšo rešitev za transport vlažnega in mokrega talninskega premoga (odgovorni: tehniški vodja TOZD, tehniški vodja jame ter vodja elektro-strojne službe);

— izvesti moramo največje možno angažiranje vsega SHP

Hydro-Marrel podporja (odgovorni: tehniški vodja jame) in

— forsirati moramo dobavo in uporabo primerne vrtalne garniture za raziskave ter ugotoviti točne zaloge premoga za izvedbo najracionalnejšega odkopavanja (odgovorni: tehniški vodja TOZD).

Iz teh ukrepov lahko ugotovimo, da slonijo tudi na odpravi nekaterih dosedanjih pomanjkljivosti in napak, ki jih je potrebno sproti odstranjevati. Verjetno je delno odstranjena iz letnega načrta tudi glavna »napaka« iz načrta v lanskem letu, to pa je bila nerealno visoko postavljena letna proizvodnja premoga, zasnovana na takih pogojih, ki niso bili izvedljivi.

Pri tem mislim poudariti še eno značilnost, ki mora biti vsem jasna, kadar govorimo o povečanju proizvodnje in storitev. Zasavski premogovniki so stari premogovniki, že precej izčrpani, pa vendar še z dovolj velikimi zalogami premoga, da predstavljajo ob pametnem gospodarjenju močan energetski potencial. Tako ima samo RPT trenutno potrjenih zalog vsega premoga v ležišču 28,500.000 ton, kar predstavlja ob sedanjih visoki letni proizvodnji premoga življenjsko dobo preko 40 let. Pretežno količino predstavlja talninski premog, ki leži pod starimi že odkopanimi deli, drugo pa ostanki premoškega sloja, ki ni bil odkopan zaradi varnostnega stebra, težkih prilik in podobno.

Drugače povedano: takšnih odkopnih prilik, kjer so se lahko razvila velika jamska eksploatacijska polja, z veliko koncentracijo proizvodnje, je ostalo zelo malo, čedalje več pa je manjših slojev premoga, ki ostajajo kot ostanki v porušeni in s starimi deli prepreženimi predeli. V takih predelih pa kljub vsej novi mehanizaciji in izboljšani organizaciji dela, ne moremo dosežati vedno večjih storitev in povečane proizvodnje, temveč nam bo nova mehanizacija kvečjemu

kompenzirala vse težje prilike, da bomo obdržali določeno višino proizvodnje in storitev. S primerno razdelitvijo ob pripravi letnih načrtov, moramo zajeti nekaj boljših odkopnih prilik, pa nujno nekaj slabših, da bi s tako kompenzacijo zagotovili doseganje uspešnih rezultatov. Lahko pa letni načrt predvidi odkopavanje le tistih jamskih predelov, kjer bomo dosegli veliko proizvodnjo in večje storitve. Takšna »uspešna« eksploatacija, vezana tudi na velike izgube premoga, bi bila mogoča za dobo največ pet let, potem pa bi bilo nemogoče doseči kakršnekoli zadovoljive rezultate. Podoben način eksploatacije je znan iz preteklosti, ko so tuje družbe izkoriščale naša naravna bogastva. Žal je naša družba šele v zadnjem času začela pravilno ceniti vse domače vire energije in jih namerava tudi racionalno izkoristiti. Zato je naša dolžnost, da točno prikažemo možnosti racionalnega izkoriščanja premoga, od nje pa zahtevamo, da nam zagotovi primerno ceno premoga, ki bo omogočala normalno poslovanje celotne delovne organizacije.

Ivan Berger, dipl. inž. rud.

TOZD RGD DOBI NOVE DODATNE PROSTORE

Koncem preteklega leta je TOZD RGD ZPT pričela s svojimi sodelavci in delovnimi stroji, z zemeljskimi deli za postavitev prizidka k obstoječi poslovni zgradbi na Trgu revolucije. Obseg dejavnosti TOZD RGD se je namreč v zadnjih letih izredno povečal, najsi bo z deli doma ali na tujem, zato je nujno, da se je s tem v zvezi povečalo tudi število tehniškega, administrativnega in drugega osebja, da so lahko kos čedalje večjim nalogam in obveznostim. Da bi lažje in hitreje opravljali zaupano jim delo, so pristopili k povečanju svojih upravnih prostorov. Dela bodo končana v letu 1975.

Vpliv boljše proizvodnje premoga na znižanje stroškov v TOZD Rudnik premoga Zagorje

Na proizvodnji kakršnegakoli proizvoda stremijo v proizvodnih podjetjih za tem, da bi proizvajali čim več, čim kvalitetneje in s čim manjšimi proizvodnimi stroški. To seveda ne uspe povsod enako, ker različna proizvodna podjetja obratujejo pod različnimi gospodarskimi in drugimi pogoji. Predvsem pride to do izraza pri tistih proizvodnih podjetjih, kjer tudi naj sodobnejša tehnika odpove, oziroma je ni mogoče dovolj učinkovito uporabiti. Mislim predvsem na panogo rudarstva, kjer je treba tehnološki proces pridobivanja koristne substance usklajevati in prilagajati naravnim montangeološkim pogojem kraja. Ti pa so tako različni, da so med seboj težko primerljivi.

Jame v zagorski dolini so znane kot zelo težke in geološko zelo komplicirane, ker je slojišče sorazmerno tanko, strmo in tektonsko porušeno. Poleg tega na področju Kisovca slojišče prečka potok Medija, zaradi katerega smo morali strugo potoka obložiti s phanoglimo in betonskimi oblikovanci. Pri odkopavanju pa moramo uporabljati odkopno metodo s polnim plavnim zasipom. Na področju Kotredeža pa prečka potok Kotredežca premogovo slojišče celo dvakrat. Zaradi tega smo morali Kotredežco na dolžini 750 m speljati v posebno gumijasto korito. S tem smo zavarovali jamske prostore pred nenadnim vdorom vode in tako lahko varno odkopavamo premogovo substance pod samo strugo, z odkopno metodo s povečano višino etaže in rušenjem premoga v stropu. To so vsekakor precejšnji stroški, ki bremenijo tona premoga, ki se jim ne da izogniti in so pogojeni z nadaljnjim odkopavanjem.

Na področju jame Kotredež je premogovo slojišče sorazmerno tanko, saj znaša njegova debelina od 2 do 25 m. Zato je potrebno zgraditi več odpiralnih in pripravljalnih objektov. Tako imamo v jami Kotredež 8.235 m prog izdelanih v jalovini, 2.327 m poševnih in vertikalnih jaškov v jalovini, 760 m smernih prog in prekopov v premogu in 97 m vertikalnih in poševnih presipnikov v premogu, kar znaša skupaj 11.419 m. Samo v letu 1974 smo izdelali v jami Kotredež 990 m raznih prog in presipnikov (brez investicijsko-odpiralnih del), kar znaša 6,3 m/1.000 ton. Poleg tega potrebujemo tudi večje število etažnih transportnih agregatov, saj obratuje 41 enoverižnih transporterjev EVT²⁰, EVT⁶⁰, EVT¹²⁰, 11 dvoverižnih transporterjev DVT⁴⁰⁰ in 3 transportni gumijasti trakovi.

V jami Kisovec imamo izdelanih 5.070 m prog v jalovini, 1.484 m poševnih in vertikalnih jaškov v jalovini, 720 m smernih prog in prekopov v premogu in 80 m vertikalnih in poševnih presipnikov v premogu, kar znaša skupaj 7.354 m. V letu 1974 smo izdelali v jami Kisovec 1.868 m raznih pripravljalnih prog in presipnikov (brez investicijsko-odpiralnih del), kar znaša 10,5 m/1.000 ton. Transportnih agregatov pa v jami Kisovec obratuje: 24 enoverižnih transporterjev EVT¹²⁰ in EVT⁶⁰, 12 dvoverižnih transporterjev DVT⁴⁰⁰ in 7 transportnih gumijastih trakov. Zaradi navedenega je tudi amortizacija, kljub minimalni stopnji, ki je predpisana, sorazmerno visoka, tako da je znašala v letu 1974 na tona prodanega premoga 34,93 din. V TOZD Rudnik premoga Zagorje imamo okrog 25 % tako imenovanih fiksnih

stroškov, ki bremenijo tona prodanega premoga, na katere kolektiv nima direktnega vpliva in 75 % tako imenovanih gibljivih stroškov, na katere pa ima kolektiv neposreden vpliv. Prav tej kategoriji stroškov je treba posvetiti še posebno pozornost in sproti sprejemati vse potrebne ukrepe za njihovo znižanje.

Znižanje stroškov na tona proizvedenega premoga, pa naj bo to fiksnih ali gibljivih, je najučinkovitejše s povečanjem proizvodnje, seveda če to dovoljujejo odkopni in ostali pogoji. Na rudniku Zagorje stalež jamskih delavcev še vedno upada, kar se bo v prihodnjih letih verjetno še nadaljevalo. Rudar spričo nevarnega in težkega dela v jami ni dovolj stimuliran.

Mimi Medija, kuharica v menzi TOZD Rudnik premoga Zagorje. V vseh TOZD in skupnih strokovnih službah ZPT je trenutno zaposleno 388 žensk, na najrazličnejših delovnih mestih.

Vsem članicam našega širšega kolektiva, naše najboljše želje in čestitke ob letošnjem Dnevu žensk — 8. marcu!. (Foto inž. T. Bregant)

Zato bomo morali jamsko delovno silo nadomeščati z modernjšo odkopno in ostalo opremo. Ker je pa sodobna oprema zelo draga, s tem pa so povezane visoke anuitete za na-

jeta posojila, ta terja višjo dnevno proizvodnjo premoga, ker sicer tudi sodobna oprema ne bi bila rentabilna.

Rado Ozbič, dipl. inž. rud.

Varstvo pri delu v letu 1974

V letu 1974 smo v dejavnostih, ki imajo neposreden vpliv tudi na varstvo pri delu, dosegli precejšnje napredke in s tehnične plati, tudi velike rezultate, vendar vidnega, trajnega uspeha, ki bi ga lahko primerjali z vloženimi sredstvi, nismo zabeležili.

Uvajanje sodobne tehnologije pridobivanja, nova, moderna rudarska oprema in stroji, naj bi zamenjala človeka, odpravila zamudo in težaško rudarsko delo in tako poleg go-

spodarskega učinka pokazala določen napredek tudi v izpolnitvi človekovega varstva pri delu, kar bi se moralo odraziti predvsem v zmanjšanju števila nesreč pri delu.

Nasprotno pričakovanju, nam pa lanskoletno stanje varstva pri delu označujejo naslednji podatki: (nanašajo se na dejavnosti, ki spadajo pod nadzor republiške inšpekcije, torej ZPT brez GRAMATA, AVTO-PREVOZA in RŠC):

	1973	1974	%
Število nesreč pri delu	747	730	-2,3 %
Število izvršenih šihotov	907.139	930.382	+2,5 %
Proizvodnja ton	1.695.040	1.621.000	-4,4 %

Po teh glavnih podatkih, smo z 2,5 % večjim številom izvršenih šihotov, imeli 2,3 % manj nesreč kot leta 1973 in pri tem dosegli za 4,4 % manjšo proizvodnjo. Za ocenitev varstva pri delu, bi bil to še kar ugoden rezultat, ker so nesreče pri delu manjše v sorazmerju s številom izvršenih šihotov.

Če pa upoštevamo naša prizadevanja, predvsem velike investicije v modernizacijo jamskih del, pa z rezultati ne moremo biti zadovoljni. Podroben pregled še ostalih pokazalcev nam pove, da smo lani imeli s samohodnim podporjem opravljenih vsaj 20 % odkopov in da so bile skoraj vse priprave v rudnikih Trbovlje in Hrastnik izdelane strojno (s strojem F-6-A). V tem času so se nam

pa nesreče pri delu prav v jami povečale napram letu 1973 za 3,3 %, pri čemer je hujših nesreč v jami skoraj trikrat več kot prejšnje leto. V jamah so bile torej nesreče pogostejše. Da pa imamo opraviti z zmanjšanjem celotnega števila nesreč v letu 1974, je pripisati manjšemu številu nesreč na zunanjih delih.

Za lažje razumevanje in v pojasnilo, kako si razlagamo tako neučinkovitost ukrepanja, navajamo odstopanja števila nesreč od prejšnjega leta po krajih, kjer so nastale in opravili oziroma tehnoloških postopkih.

Povečanje števila nesreč v jami je naslednje:

- na odkopih s popolno mehanizacijo 9;
- pri strojni izdelavi jamskih prostorov 8 (preje 1);
- pri izdelovanju jamskih prostorov z odstreljevanjem in mehaniziranim odvozom 23, (preje 4).

Pri opravljenih pa največ nesreč odpade na:

- ročno pridobivanje na deloviščih 63, (preje 40);
- ročni prevoz nakopnine in materiala 76, (preje 54);
- obzidava jamskih prostorov 12, (preje 2);
- transport z grabuljarji 29, (preje 19);
- plenjenje podporja in rušenje 49, (preje 32);
- podpiranje delovišč s hidravličnim podporjem 12, (preje 2);
- podpiranje delovišč s frikcijskimi stojkami 50, (preje 43);

Občutno manj nesreč pa se je pripetilo pri nakladanju in razkladanju strojev in opreme ter materiala 20, (preje 34) ter pri ostalih delih 31, (preje 54).

Iz navedenih podatkov bi lahko skleпали naslednje: popolnoma razumljivo je, da smo se pri novi tehnologiji srečali tudi z novimi nevarnostmi in da so te v nekaterih primerih privedle tudi do nesreč. Prav tako logično sledi zmanjšanje nesreč na delu pri tistih opravilih, ki jih zaradi novih delovnih postopkov opuščamo. Na primer podpiranje z lesom.

Logično sklepanje pa ne more razložiti vzrokov nesreč pri delu, ki se primerjajo vse češče na dobro vpeljanih rudarskih delih, opravljajo pa jih izključno ljudje z ustrezno kvalifikacijo in prakso. Po statistiki je lansko povečanje števila nesreč največje pri kvalificiranih (400, preje 354) z delovno dobo od 15 do 25 let.

Nedvomno je, da ima tudi taka nejasna slika varstva pri delu glede odvisnosti od faktorjev svoje ozadje.

Glede delovnega okolja, od katerega naj bi bilo v veliki me-

ri odvisno varno delo v naših jamah, moremo trditi, da so vse jame, razen malih izjem, urejene zadovoljivo in da je tudi tam, kjer so delovne razmere težke, vpliv tega faktorja zaradi povečane pazljivosti in zmanjšanja hitrosti gibljivosti zaposlenih, v jamskih prostorih malenkosten. Po statistiki odpade le 40 nesreč od skupno 592 (6,7 %) na neurejeno delovno okolje, kar moremo smatrati v premogovnikih za zadovoljivo.

Pretežni del nesreč pri delu in to kar 487 ali 82 %, se je pripetilo zaradi nepravilne organizacije dela in nepazljivosti pri delu posameznikov ali pa skupine, le 24 nesreč je evidentiranih kot posledica kršenja predpisov.

Po tej analizi vzrokov nesreč, ko ugotavljamo, da se je v naših jamah pripetilo samo 24 ali 4 % vseh nesreč zaradi neupoštevanja ali kršenja predpisov, kar 82 % nesreč pa odpade na neracionalen ali ne dovolj varen način dela pri posameznikih in skupini, moramo sklepati, **da so dela v jami, po sedanjih tehnologiji pridobivanja, še vedno premalo unificirana in preširoko prepuščena v presojo položaja in v izvajanje po edincem, močno različnim po strokovnosti, spretnosti in sposobnosti.** Taka heterogenost rudarskega dela in še vedno nizka tehnična stopnja pridobivanja, enostavno ne dovoljuje učinkovitih ukrepov, ker bi ta bila spričo specifičnosti del in zaradi tega v odvisnosti od poedincev, tako številna, da bi iz njih bilo nemogoče pričakovati neko korist. Podatki izvirajo iz analize nesreč pri delu po vrsti opravil, kjer so ta dovolj zgovoren dokaz za navedene trditve.

Sledeč intencijam novega zakona, bomo varstvo pri delu uresničili z ustvarjanjem in zagotavljanjem varnega delovnega okolja. To pomeni, **da moramo ustvariti in zagotoviti** varne delovne razmere, pri katerih delavec pri **normalni** pazljivosti ter strokovni in delovni spo-

sobnosti, lahko opravlja svoje delo, ne da bi pri tem prišlo do telesnih poškodb ali zdravstvenih okvar.

Takšno varno delovno okolje v okviru novega zakona, ki bo zajelo predvsem probleme, ki nastajajo zaradi človekovih osebnih ravnanj, bomo ustvarili najhitreje **z uvajanjem take tehnologije, kjer bo delovni cikel imel čim manj poedinih faz, kjer bodo te faze dela enostavne in čim manj odvisne od osebnega faktorja zaposlenih.**

Vsaka druga, sicer uzakonjena pot, ki naj bi vodila do uresničevanja varstva pri delu, in v našem primeru k zmanjšanju telesnih poškodb in zdravstvenih okvar, bi vodila preko številnih človekovih ravnanj in zaradi tega ne brez posegov v njegovo svobodno voljo.

Verna slika stanja varstva pri delu v delovni organizaciji, se pa pri naših članih kolektiva kaže tudi v privatnem življenju.

Če je obilica drobnih, ročnih in ne povsem programiranih del sestavljenih v delovnih fazah, poglavitni vzrok nesreč pri delu v jami, potem isti faktor dela povzroča številne nesreče tudi doma, le s to razliko, da tu opravljajo dela, vsaj pričakujemo tako, v dosti primernejšem delovnem okolju. Lani so se naši člani kolektiva doma poškodovali kar 1.114-krat (v jami in celotnem ZPT le 732-krat). Zavaljo tega so izostali iz dela 22.091 dni in tako pri bolezninah postavili nesreče izven dela na 1. mesto.

Čeprav dejavnost varstva pri delu ne posega v delavčev prosti delovni čas, obstoje okoliščine, ki kažejo, da ima varstvo pri delu tudi izven dela svoj vpliv, ki se kaže predvsem v posledicah delovnega okolja na človeka, pa tudi kot vpliv okolja v katerem živimo.

Iz evidence zdravstvenega stanja zavarovancev za leto 1974, bi morali omeniti kot specifične bolezni rudarjev iz Zasavja:

- infekcije in bolezni kože 379 obolenj s 6.203 bolezninami;
- revmatizem 411 obolenj in 9.149 boleznin;
- bolezni požiralnika, želodca in dvanajsternika, 400 obolenj in 6.922 boleznin.

Vse druge bolezni nastopajo sorazmerno z istim odstotkom tudi v drugih regijah.

Naj še povemo, da smo že pričeli s sistematično raziskavo glivičnih kožnih obolenj in pričakujemo tudi ustreznih učinkovitih ukrepov. Težje bo ukrepati proti revmatičnim obolenjem in še težje proti boleznim prebavil, ker vzroki teh bolezni ne tičijo v delovnih pogojih in delovnem okolju, temveč so odvisne od faktorjev življenjskega prostora in načina prehrane.

Bodoča usmeritev varstva pri delu torej ne bo smela biti ozko vezana le na delovno organizacijo in delovni čas, temveč bo morala široko zajeti človekovo varstvo, saj so škodljivi vplivi izven delovne organizacije dovolj občutni, da nas obvezujejo za primerno ukrepanje.

Emil Kohne, dipl. inž. rud.

Ekonomske izgube zaradi bolezni

Bolezen je eden izmed najhujših človekovih sovražnikov, ker mu povzroča bolečine, trpljenje, omejuje njegovo ustvarjalnost, mu jemlje življenjsko moč in veselje ter celo najvišjo vrednoto — življenje samo. Celotne škode, ki jo povzroča bolezen, seveda ni možno izmeriti in oceniti; ocenimo lahko edino ekonomsko izgubo zaradi bolezni in poškodb, izračunamo oziroma ocenimo na podlagi naslednjih postavk:

1. izdatki za zdravljenje;
2. nadomestila osebnih dohodkov v času odsotnosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe;
3. invalidske pokojnine;
4. zmanjšan družbeni proizvod zaradi odsotnosti z dela;
5. zmanjšan narodni dohodek zaradi prezgodnje invalidnosti;
6. izgubljeni delovni dnevi pred starostno upokojitvijo zaradi prezgodnje smrti, posledica česar je tudi zmanjšan družbeni produkt;
7. vložene družbene investicije (vzgoja, strokovna izobrazba, itd.) v delovne ljudi, ki se prezgodaj upokojijo ali prezgodaj umrejo.

Ne da bi se spuščali v podrobno analizo, lahko trdimo, da so ekonomske izgube zaradi bolezni zelo velike — prevelike. Poleg izgub »človeškega kapitala« zaradi prezgodnje smrti, pomenijo bolezni tudi izgubo »produktivnih zmogljivosti« zaradičasne ali trajne nesposobnosti za delo (invalidnosti) in zaradi povečanih potreb po zdravljenju obolelih in poškodovanih. Tako je pri nas zaradi bolezni in poškodb dnevno odsotnih z dela 4—5 % zaposlenih v družbenem sektorju, kar

pomeni, da ostaja zunaj delovnega procesa okoli 30.000 delavcev.

Invalidizacija zaposlenih znaša v Sloveniji okoli 12 %, kar pomeni, da imamo nad 50.000 delavcev prezgodaj upokojenih zaradi trajno zmanjšane delovne sposobnosti.

Če uporabimo »življenjske tablice« lahko denarno opredelimo vrednost človekovega življenja na osnovi naslednjih grobih kalkulativnih elementov:

1. v formativni fazi investicije v otroka pred rojstvom ter investicije za vzgojo in izobraževanje do redne zaposlitve. Tako so ekonomisti izračunali, da znašajo stroški prehrane, obleke in obutve, stanovanja, izobraževanja, zdravstvenega varstva itd. od rojstva do pričetka rednega dela 400 do 600 tisoč novih dinarjev;

2. v produktivni življenjski dobi človek proizvaja dobrine za letno vzdrževanje, pa tudi presežek, ki ga vrača družbeni skupnosti, obenem pa tudi nalaga sredstva za lastno — tretje — vzdrževalno obdobje, ko bo star in ne bo več produktiven. Vsakdo pa je dolžan prispevati svoj delež tudi k splošnemu družbenemu napredku.

Dr. Dominik Komadina

Znano pa je, da je kvaliteta opeke boljša iz preležane oziroma dozorjene gline. Kljub obljubam, da nam bo TOZD Avtopark preko zime navozila s svojimi tovornjaki dovolj gline za proizvodnjo opeke v letu 1974, to ni bilo realizirano. Stroški in težave, ki so se pojavljale pri odstreljevanju, nakladanju, prevozi in ravnanju v deponiji, so bili vedno večji. Lastna cena 1 m³ gline, deponirane na opekarni, je znašala okrog 35,00 din. K temu je bistveno vpliva podražitev eksploziva, prevozov in odnosa gline. Problemi so nastajali tudi pri samih prevozi. Vozniki kamionov bi radi vozili čimveč kubikov gline, ker so bili plačani od m³ prevožene gline, po drugi strani pa so se zopet balili za svoja vozila, da ne bi bila preobremenjena. Zato je prišlo večkrat do nesoglasij, ker nismo priznavali 12 m³ gline, če niso bili kamioni polni. TOZD GRAMAT mora imeti knjižno zalogo deponirane gline enako stvarni zalogi, kajti tudi nam ne bi plačal kupec 1.000 kosov opeke, če bi mu jih pripeljali samo 900.

Večkrat je nastopilo vprašanje prevozov tudi ob sobotah in nedeljah. Ker je bila konjunktura za prevoze, je TOZD Avtopark raje dal svoje kamione drugim podjetjem kot TOZD GRAMAT, ker je prevažanje gline preveč umazano in težaško delo. Kadar pa Avtopark ni imel drugih prevozov, ali ob slabem vremenu, takrat pa je bil pripravljen voziti gline. Večkrat smo se morali obracati za številne prevoze celo na vodjo proizvodnega sektorja skupnih strokovnih služb. Dogovarjali smo se tudi, da bi kamioni, ki vozijo jalovino iz Gvide na jalovišče Neža, v povratku vozili na opekarno gline, tako se ne bi vračali prazni. To bi bistveno vplivalo na znižanje stroškov pri ceni jalovine in gline, le Avtopark pa za to ni bil zainteresiran.

Kaj pa celotna delovna organizacija ZPT?

Tako postopanje ene TOZD do druge nas je privedlo, da

Odmev na članek »Odpirajo se nove perspektive«

»Kamionov za potrebe Zasavskih premogovnikov je bilo preveč. K temu problemu, nastalem v letu 1974, je bistveno pripomogel še TOZD GRAMAT, ki je za prevoz in odnosa gline najela drugega partnerja«.

Takšne in podobne vroče besede se že dalj časa slišijo s

strani naše TOZD Avtoprevoz »Zasavje«, na vseh mogočih javnih mestih.

Ali je res tako? Pa pogledjmo še drugo stran plat zvona.

TOZD GRAMAT je imela v februarju leta 1974 za proizvodnjo opečnih izdelkov na zalogi le 193 m³ gline, kar je bilo le za nekaj dni proizvodnje.

smo iskali ponudbe za prevoz glinje tudi izven ZPT. Med drugimi smo dobili od Transcomerca iz Ljubljane konkurenčno ponudbo, ki se je v ceni precej razlikovala od cene naše TOZD Avtopark za prevoz glinje do deponije na opekarni. TOZD Avtopark tudi nima tako velikega stroja, ki bi bil sposoben nakopati in odriniti velike količine glinje. In slednjič, da je omenjeno podjetje izravnilo deponijo na opekarni le nekajkrat, ker so šoferji stresali tako, da so ves tovor spustili po nasipu. Navada prevoznikov-šoferjev TOZD Avtopark pa je bila taka, da se že po enem intenzivnem delovnem dnevu ni dalo glinje več stresati oziroma odlagati in »ekspresni« novi buldožer Avtoparka, je ta navožen material odrinil šele v enem ali dveh dneh.

Pa poglejmo še naš samoupravni sporazum o združitvi TOZD v ZPT, ki v svojem 93. členu pravi: »TOZD se obvezuje, da bodo nabavljale proizvode ter se posluževale stori-

tev prvenstveno med seboj. Te obveznosti ni, če so cene proizvodov in storitev posameznih TOZD VIŠJE OD TRŽNIH CEN.«

Za prevoz opeke našim kupcem smo iskali v letu 1968 pri raznih avtoprevoznških podjetjih najbolj ugodno ponudbo, ki bi skupno s ceno opeke le-ta še vedno bila konkurenčna franko gradbišče kupca, nasproti drugim opekarnam v Sloveniji. Tako je bil najboljši ponudnik Transportburo Radovljica, ki je imel v svoji organizaciji privatne avtoprevoznike. Do leta 1972 Avtopark ni imel ustreznih kamionov za prevoz glinje. Od januarja 1972 dalje imamo na TOZD GRAMAT organiziran prevoz opeke gradbenim podjetjem in tudi privatnim kupcem preko Avtoparka, sedaj TOZD Avtoprevoz »Zasavje«.

Tej TOZD se ni potrebno BREZ USPEHA BORITI za prioriteto nakladanja opeke, kot to navaja v prejšnji števil-

ki našega glasila Srečno, saj je red tak, da ob začetku dela ob 6. uri ali v letni sezoni ob 5. uri zjutraj, najprvo naložimo kamione našega Avtoparka, oziroma njene TOZD. Razna gradbena in trgovska podjetja imajo lastne kamione, torej svoj prevoz ali prevoz organiziran preko privatnih avtoprevoznikov. **Tudi ta podjetja so naši kupci**, ki pa jih po rekonstrukciji in predvideni precej višji proizvodnji, ne bomo odklanjali. Vsi ti pa so naročeni, da lahko začnemo nakladati opeko od 6.30 ure dalje. Po prvi vožnji in vnovičnem nakladanju, mora vsak prevoznik počakati na svoj vrstni red. Tu pa žal ne moremo izvajati protekcije. Opeko nakladamo na kamione z viličarjem, kar traja največ le 10 minut, odvisno od tonaže in velikosti kamiona, kar ni nobena čakalna doba.

Če se dotaknemo še cen prevoza moramo pojasniti, da so nam znane le naše cene oziroma cene TOZD Avtoprevoz »Zasavje«, ker jih zaračunavamo kupcem opeke skupno z dobavljeno opeko, medtem ko nam cene ostalih prevoznikov niso znane.

Ko že govorimo o prioriteti, ali TOZD Avtoprevoz »Zasavje« upošteva prioriteto TOZD GRAMAT pri naročilih raznih uslug, kot npr. popravilo viličarja, raznih drugih prevozov materiala, itd? Naj navedemo, da nam je viličar pri vsakdanjem delu nujno potreben, kar je TOZD Avtoprevoz »Zasavje«, dobro znano. Naročili smo pri njih popravilo, a ga nekaj dni niti pogledali niso, tako smo bili primorani viličarja odpeljati na popravilo v delavnice podjetja GIP BETON-ZASAVJE, Trbovlje. To je le en primer, takih in podobnih težav pa je bilo v letu dni precej.

Bralcem našega pojasnila prepuščamo v presojo, če so bile navedbe pisca v prejšnji številki našega glasila dovolj resnične in utemeljene.

Miro Golob

Odsek magistralnega toplovoda, ki poteka iz toplarne TOZD ESD v naselju Opekarna čez Trg revolucije, ob Ulici 1. junija in Rudarski cesti zadaj otroške bolnišnice do osrednjega objekta splošne bolnišnice v Trbovljah. Toplovod je pričel obratovati v drugi polovici decembra 1974. Preko tega toplovoda toplarna že ogreva vrsto objektov. Na sliki odsek toplovoda zadaj otroške bolnišnice. (Foto M. C.)

S posvetovanja gospodarske zbornice Slovenije o aktualnih družbenoekonomskih in političnih vprašanjih

V dneh 9. in 10. januarja je bilo na Bledu, 20. januarja v Ljubljani, posvetovanje članov upravnega odbora gospodarske zbornice Slovenije o aktualnih družbenoekonomskih in političnih vprašanjih. Na posvetovanju je sodelovala tudi vrsta javnih in političnih delavcev.

Bralcem našega časopisa posredujemo nekaj misli udeležencev tega posvetovanja:

»Naše izkušnje v graditvi socialističnega samoupravljanja so seveda še mlade. Tudi socializem v svetu je mlad, zato se srečujemo z mnogimi težavami, ki izvirajo iz iskanja, iz problemov rasti. Ker pa so te izkušnje mlade, se moramo na njih hitro učiti, ker nimamo veliko časa ... «

Franc Šetinc

»Za razliko od lanskega starta so letos pogoji, ki jih narekuje mednarodni trg in mednarodna gospodarska situacija, veliko težavnejši in zahtevnejši, zakaj svet se je znašel v krizi, ki jo nekateri imenujejo monetarna, nekateri energetska, v resnici pa gre za globljo krizo v svetovnih gospodarskih in političnih odnosih. V bistvu gre za krizo obstoječega sistema, ki sloni na kapitalistični eksploataciji, ki vodi v poglobljanje nasprotja med razvitim in nerazvitim delom sveta ... «

Andrej Marinc

»Na razvojni poti naše družbe vsekakor predstavlja nova ustava izredno važen smerni kamen, saj točno precizira cilje in nakazuje rešitve. Osnovna naloga je poglobljanje samoupravljanja, vendar to ne

pomeni samo spreminjanja medsebojnih človeških odnosov, ampak tudi spremenjena stališča do drugih odnosov, do družbene lastnine ... «

dr. Rudi Babič

»Minulo delo ni samo in predvsem delitvena pravica, ampak splet proizvodnih odnosov na bazi družbene lastnine, to so pravice in medsebojne obveznosti, ki nastajajo v procesu proizvodnje in družbene produkcije. Vsi ti odnosi pa so, ekonomsko gledano, dohodkovni odnosi. Živo delo enih se pojavlja kot strošek drugih. Z združevanjem živega in minulega dela se ustvarja nov družbenoekonomski razvoj, ki se odraža v večji družbeni in individualni produktivnosti ... «

Sergej Kraigher

Problemska konferenca ZK ZPT

V drugi polovici prejšnjega leta se je Svet ZKS ZPT odločil, v soglasju z vsemi desetimi osnovnimi organizacijami ZK, da javno spregovori o uresničevanju ustave, kongresnih dokumentih ter gospodarjenju v naši delovni organizaciji na problemski konferenci ZK.

Že ob polletju 1974 so vse osnovne organizacije ZK v TOZD in SSS ocenile politično vzdušje o uveljavljanju samoupravnega dela v svojih središnih. Na temelju teh ocen je bila izdelana politična ocena na ravni delovne organizacije. Sprejeti so bili tudi dogovori, kje in kako moramo odpravljati pomanjkljivosti in kje sistem poglobljati ter ga dograjevati.

Ob ponovnem preverjanju izvajanja dogovorjenih nalog, smo komunisti ocenili, da se pri realizaciji le-teh obnašamo mlačno in politično ter tudi samoupravno neodgovorno na vseh ravneh ter področjih, da ne delamo vsega tistega kar govorimo, itd. Sklenili smo, da o tem odprto in javno spregovorimo. Široka akcija je tekla v vseh osnovnih organizacijah ZK in ostalih družbenopolitičnih organizacijah ZPT. Vsa kritična opažanja smo preko ocen osnovnih organizacij strnili v gradivo, ki služi kot osnova za globalno oceno o družbenopolitičnih in ekonomskih razmerah pri ZPT.

S številnimi dopolnilnimi razpravami smo na problemski konferenci, ki je bila 16. februarja 1975 v delavskem domu v Trbovjah, komunisti sprejeli jasna stališča, da samoupravna organiziranost v ZPT ni dokončna, da moramo temeljito dograditi sistem delitve dohodka in osebnih dohodkov »po delu«, ki bo stimuliral in mora biti odvisen od uspeha slehernega posameznika v TOZD in delovni skupnosti skupnih strokovnih služb. Da bomo take zahteve uresničili, moramo dosledno zaostriti vse oblike odgovornosti, z jasnim srednjeročnim in dolgoročnim načrtovanjem, v katerega morajo biti vključeni tudi elementi družbe-

nega standarda. Pri vsem tem pa moramo doseči tudi dokončno sistemsko rešitev načrtovanih izgub, izboljšati delovno disciplino ter uresničiti pogoje za 42-urni delovni teden. Dоследno moramo skrbeti za načrtno in sodobno usposabljanje kadrov, od mladih do starejših, od načrtno kadrovske oziroma stipendijske politike do izobraževanja zaposlenih. S temeljito proučitvijo dosedanjega sistema obveščanja, moramo obliko in kakovost še izboljšati, tako da bodo informacije jasne, kratke in nedvoum-

ne. V njih moramo najti mnogo več prostora za življenje in odnose med delavci, predvsem pa moramo vzbuditi interes, da bo sleherni rad sprejel vsako informacijo. Vse to je pogoj, da bomo boljši samoupravljalci, da se nam bodo izostrile delegatske naloge ter dolžnosti, predvsem pa, da bomo postali še boljši gospodarji, od doseganja višje produktivnosti, zavestnega in načrtnega varčevanja pa vse do boljših osebnih dohodkov pri posamezniku, ki se končno odražajo v osebnem in družbenem standardu.

Ti dogovori so pred nami. Realizirati pa jih moramo vsi in povsod, kjer delamo in živimo. To niso le naloge komunistov, ampak se moramo aktivno vključiti in zavzeti za čimprejšnjo realizacijo le-teh prav vsi zaposleni, seveda vsak po svoji odgovornosti, sposobnosti in zmožnosti.

O podrobnih dogovorih, nalogah in analizah, bomo spregovorili v naslednji številki našega glasila, ko bodo te dogovore sprejele vse osnovne organizacije ZK v ZPT.

Franjo Glavica

Aktivnost samoupravnih organov

Poslovni odbor ZPT

Dne 6. februarja 1975 je bila 5. seja poslovnega odbora ZPT v tej mandatni dobi. Na seji je razpravljal in sklepal o naslednjih zadevah:

— pri pregledovanju sklepov zadnje seje je ugotovil, na temelju predloženega poročila kadrovskega sektorja, da je uvedba oddelka za nagrajevanje v okviru Skupnih strokovnih služb nujna in utemeljena. Kadrovski sektor je dobil nalogo, da pripravi program dela in predlog za zasedbo tega oddelka z ustreznimi kadri. Program in predlog bo posredovan kot običajno, v razpravo in sklepanje delavskemu svetu vseh TOZD in delavskemu svetu ZPT;

— potrdil je poročilo o doseženi proizvodnji in proizvodnih rezultatih v januarju 1975;

— sklenil je, naj določene strokovne skužbe izdelajo v najkrajšem možnem roku metodologijo zajemanja delavnikov in storitev. Gre za to, da bi TOZD in SSS na temelju enotne metodologije prikazovale stvarne podatke, predvsem v pogledu doseganja storitev;

— prav tako bodo določene skupne strokovne službe pripravile navodila za vodenje OBOLOV po vrstah stroškov in stroškovnih mestih za vsako jamo posebej (OBOL pomeni kratico za obratni obračunski list). S tem bi dosegli možnost direktnega posredovanja in ukrepanja v tisti jami, kjer stroški niso stvarni;

— soglašal je z osnovami za izdelavo gospodarskega oziroma finančnega načrta vseh TOZD in SSS ter ZPT za leto 1975;

— plansko analitski sektor je dobil nalogo, da izdelava predlog gospodarskega oziroma finančnega načrta posebej za rezultate dosežene z 42-urnim delovnim tednom in z letno proizvodnjo premoga v višini 1 milijon 600.000 ton ter ločeno za načrtovano letno proizvodnjo premoga v višini 1 milijon 710.000 ton ob upoštevanju 20 obratovalnih sobot, ki jih zajema delovni načrt za letošnje leto;

— med ukrepi, ki jih bodo sprejele TOZD hkrati z gospodarskim oz. finančnim načrtom za letošnje leto, je treba dati

močan poudarek varčevanju pri porabi vseh vrst materiala itd.;

— predložene inventurne razlike, ugotovljene s strani inventurnih komisij pri popisu koncem prejšnjega leta, je sklenil odstopiti v obravnavo in sklepanje delavskemu svetu ZPT po predhodni obravnavi s strani centralne popisne komisije;

— pri reševanju prošenj, oziroma predlogov je dve odstopil v pristojno reševanje delavskemu svetu TOZD, eno vlogo je zavrnil, odobril pa je osem službenih potovanj v Avstrijo, ZR Nemčijo in SSSR zaradi nabave razne opreme za potrebe ZPT, oziroma udeležbe na strokovnih posvetovanjih;

— v zvezi s predlogom zavarovalnice Sava, podružnica Trbovlje, da bi dvignili mesečno premijo od sedanjih 2,00 din na 5,00 din na zaposlenega za kolektivno zavarovanje, je sklenil priporočiti delavskemu svetu vseh TOZD in SSS, da ta predlog sprejmejo. Premija se plačuje iz sredstev sklada skupne porabe;

— soglašal je s tem, da ZPT najamejo posojilo pri Republiškem rezervnem skladu v višini 5 milijonov din za izplačilo osebnih dohodkov za januar 1975;

— na znanje je sprejel poročilo finančnega sektorja, o nujnosti sprejetja popravka vrednosti zaloge premogovega prahu med dejanskim in knjižnim stanjem. Dokončno bo sklepal o tem delavski svet ZPT.

Nekaj številčnih podatkov o delu organov upravljanja v TOZD, SSS in delovni organizaciji

V letu 1974 so imeli organi upravljanja v TOZD in SSS in v delovni organizaciji številne seje, sestanke, zборе delavcev itd., v katerih so obravnavali in sklepali o številnih zadevah iz svojih pristojnosti. V tem

pogledu navajamo nekaj statističnih podatkov, iz katerih je možno dobiti pregled nad številom članov kolektiva, ki delujejo v raznih organih upravljanja, številom sej oziroma zasedanj itd.

ORGANI UPRAVLJANJA V DELOVNI ORGANIZACIJI ZPT

Naziv	Št. članov delegatov	Štev. sej	Navzoči %	Opr. ods. %	Neopr. ods. %	Štev. spr. sklepov
a) Delavski svet ZPT	50	12	92,0	3,7	4,3	130
b) Kolektivni izvršilni org. - odbori						
— poslovodni odbor	10	4	85,00	10,00	5,00	35
— odbor za kadrovske politiko in soc. varstvo	10	3	73,33	26,67	—	40
— odbor za izume in racionalizacijo	10	2	60,00	30,00	10,00	10
— odbor za družbeni standard	10	8	77,50	16,25	6,25	104
— odbor za informacije, tisk in propagando	10	2	75,00	25,00	—	10
— odbor za splošni ljudski odpor	15	1	93,33	6,67	—	9
— notranja arbitraža	—	—	—	—	—	ni imela sej
SKUPAJ	65	20	—	—	—	209
c) Delavska kontrola	10	7	—	—	—	23
d) Organi upravljanja v TOZD in SSS						
Delavski svet						

Delegati govore, poročajo...

DELO DELEGACIJE TOZD SEPARACIJA

Delegatski sistem si je v naši temeljni organizaciji združenega dela — TOZD Separacija, že utrl pot. Delegacija, ki zastopa naše delavce v občinski skupščini Trbovlje v zboru združenega dela, dela dobro. Lahko rečemo, da že posegamo stvarno v razpravo. Seveda pa ne moremo trditi, da je že vse povsem utečeno. Tudi pri našem delu se pozna, da delegatski sistem šele uveljavljamo in iščemo rešitve za kar najboljše delo naše delegacije.

Delo naše delegacije poteka takole: O gradivu, ki bo obravnavano na zboru občinske skupščine, razpravljamo najprej delegati na svojem sestanku v TOZD. Glede na pomembnost dnevnega reda nato določimo delegate, ki se bodo udeležili zasedanja. Z vsebino dnevnega reda seznanimo tudi predstavnike družbenopolitičnih organizacij. Ker smo delegati večinoma vodje delovnih skupin, tudi te obveščamo o zasedanju občinske skupščine in sooblikujemo stališča. Tako izoblikovana stališča ponovno obravnavamo na skupnem sestanku vseh delegatov TOZD ZPT na področju Trbovelj.

Skupne sestanke imamo običajno dan pred zasedanjem občinske skupščine. Na sestankih razpravljamo, sklepamo in se dogovarjamo, kako bomo in kaj bomo razpravljali, glasovali, predlagali. Tako delegati uskladimo mnenja in lahko enotno nastopamo v občinski skupščini. Sestanke vodimo vodje delegacij izmenoma. Doslej je bilo 7 sej občinske skupščine. Največja razprava je bila, ko smo sprejemali odlok o zazidalnem načrtu Leninovega

trga, Škratovine in Polaja. Ne bi našteval vsega, o čemer smo razpravljali in katere odloke smo sprejeli. Mislim pa, ko govorimo o problematiki novih stanovanj, bi nekako morali na področju Polaj prvenstveno zagotoviti stanovanja za potrebe TOZD in SSS ZPT, v okviru razpoložljivih sredstev.

Naj na kratko opišem kako poteka informiranost iz skupščine nazaj v TOZD. Delegati poročamo delovnim skupinam, vodja delegacije pa na prvi seji delavskega sveta. Da bi naše delo bilo še boljše, mislim, da bi morali delavci svoje težave, s katerimi se srečujemo na delu ali tam kjer živimo, prenašati na delegate, ti pa naprej na občinsko skupščino. Mislim, da bomo morali najti primernejše oblike informiranja, ki bodo kvalificirano pripravljene, dodelane tako, da bodo kratke in jedrnate ter približane delavcu in funkcionarju.

Anton Kreže

KONSTITUIRANJE SAMOUPRAVNE INTERESNE SKUPNOSTI ZA GOZDARSTVO

Dne 26. decembra 1974 sem sodeloval kot delegat ZPT in rudnika kaolina Črna, v Ljubljani na skupščini samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo, gozdno-gospodarskega območja Ljubljana.

Ta samoupravna interesna skupnost združuje delavce in kmete s področja gozdarstva in druge, na gozdovih zainteresirane samoupravne organizacije in skupnosti, med katere spadajo tudi Zasavski premogovniki Trbovlje s svojimi TOZD Rudnik premoga Hrastnik, TOZD Rudnik premoga Trbovlje, TOZD Rudnik premoga Zagorje in Rudnik kaolina Črna iz Kamnika.

Nov zakon o gozdarstvu, ki je bil izdelan na osnovi nove ustave določa, da so se morale interesne skupnosti za gozdno-gospodarska območja oblikovati do 1. januarja 1975. Na-

	število članov - delegatov	število sej	udeležba na sejah v %	število sprejetih sklepov
TOZD				
rudnik premoga Hrastnik	25	16	76,00	192
rudnik premoga Trbovlje	23	20	70,00	140
rudnik premoga Zagorje	23	19	78,50	193
separacija premoga Trbovlje	21	17	65,00	154
RGD	20	8	66,30	106
ESD	15	22	74,60	167
GRAMAT	15	12	80,00	40
avtoprevoz »Zasavje«	15	11	81,20	72
RŠC	21	11	77,40	80
skupne strokovne službe	15	16	73,30	64
SKUPAJ	193	152	74,20	1208

Kolektivni izvrši/ni organi v TOZD in SSS

TOZD	število odborov	štev. članov	štev. sej	% udeležbe na sejah	št. sprej. sklepov
rudnik premoga Hrastnik	6	32	12	90,00	106
rudnik premoga Trbovlje	6	26	26	82,60	104
rudnik premoga Zagorje	8	54	23	76,50	125
separacija premoga Trbovlje	7	49	29	73,00	58
RGD	3	11	11	93,30	46
ESD	7	27	44	100,00	139
GRAMAT	7	23	6	100,00	3
avtoprevoz »Zasavje«	2	6	5	100,00	5
RŠC	2	8	3	95,00	14
skupne strokovne službe	1	8	7	100,00	22
SKUPAJ	49	244	166	91,40	622

Zbori delavcev

TOZD	število zborov delavcev	število navzočih	odstotek udeležbe
rudnik premoga Hrastnik	11	7.290	70,00
rudnik premoga Trbovlje	9	4.500	71,30
rudnik premoga Zagorje	77	10.037	68,80
separacija premoga Trbovlje	15	4.174	77,80
RGD	46	18.952	75,00
ESD	8	1.043	87,10
GRAMAT	11	691	79,30
avtoprevoz »Zasavje«	7	345	75,10
RŠC	11	472	63,30
skupne strokovne službe	7	1.120	71,90
SKUPAJ	202	48.624	73,50

Odbori za medsebojna razmerja in delavska kontrola v TOZD in SSS

odbor za medsebojna razmerja   delavska kontrola

TOZD	odbor za medsebojna razmerja			delavska kontrola				
	štev. članov	štev. sej	udeležbe %	štev. sklepov	štev. članov	štev. sej	udeležbe %	štev. sklepov
RPH	5	26	80,00	216	9	4	64,00	13
RPT	7	16	74,00	60	9	4	67,00	9
RPZ	7	14	80,60	172	8	6	75,00	26
Sep. Trb.	7	12	57,00	105	9	4	100,00	12
RGD	5	13	61,20	42	9	1	77,00	2
ESD	5	12	80,00	60	3	5	100,00	5
GRAMAT	5	4	70,00		3	2	100,00	1
avtoprev.	3	3	100,00	3	3	2	100,00	2
RŠC	5	9	81,40	38	3	2	95,00	15
SSS	7	17	87,10	132	5	2	100,00	2
SKUPAJ	56	126	71,90	828	61	32	87,08	87

Delovne skupine v TOZD in SSS

TOZD	štev. delovnih skupin	štev. sestankov	štev. danih predlogov	štev. udel. na sest. v %
rudnik premoga Hrastnik	21	168	23	77,10
rudnik premoga Trbovlje	11	55	41	72,00
rudnik premoga Zagorje	17	32	170	65,60
separacija premoga Trbovlje	10	12	14	90,00
RGD	36	122	150	76,00
ESD	5	280	15	82,30
GRAMAT	4	8	3	74,40
avtoprevoz »Zasavje«	3	72	26	74,00
RŠC	—	—	—	—
skupne strokovne službe	11	34	32	69,00
SKUPAJ	118	783	474	72,10

Sveti gradbišč

TOZD RGD ima na svojih gradbiščih organizirane svoje svete gradbišč. V letu 1974 je

bilo teh svetov 12, imeli pa so skupno 57 sej, s povprečno udeležbo 80,5 %.

T. L.

men nove samoupravne oblike je v tem, da se da največji podarek samoupravnim odnosom, to je, da v novem samoupravnem sistemu sodelujejo, tudi vsi ostali zainteresirani, ki so tako ali drugače zainteresirani za gospodarjenje z gozdovi, ali pa zainteresirani za

gozdarsko proizvodnjo, vključno tudi krajevne skupnosti.

Ker so morale priprave normalno potekati, je bil v juliju 1974 imenovan iniciativni organ. Med ostalimi nalogami, ki jih je imel iniciativni odbor, je tudi osnutek sporazuma, ki so ga osvojile in podpisale, po

javni razpravi, tudi vse podpisnice sporazuma. Tako smo tudi Zasavski premogovniki Trbovlje s TOZD Rudnik premoga Hrastnik, TOZD Rudnik premoga Trbovlje, TOZD Rudnik premoga Zagorje, sopolpisali samoupravni sporazum o ustanovitvi in pristopu v SIS gozdno-gospodarskega območja Ljubljana.

Na prvi seji SIS so navzoči ugotovili, da so v zboru delegatov delavcev in kmetov s področja gozdarstva vse TOZD in OZD podpisale sporazum, v zboru delegatov drugih, na gozdovih zainteresiranih samoupravnih organizacij in skupnosti pa je od 366 podpisalo sporazum 313 podpisnic.

Dejavnost SIS za gozdarstvo gozdno-gospodarskega območja Ljubljana, je uresničevanje nalog pri gospodarjenju z gozdovi, in sicer:

— varstvo in gojenje gozdov, gozdno semenarstvo in drevesničarstvo, urejanje gozdov, odkazovanje gozdnega drevja za posek in drugo.

Pristojnosti SIS pa so naslednje: dajanje soglasij z gozdno-gospodarskim načrtom in skrb za dosledno izvajanje teh načrtov, potrjevanje letnih načrtov gozdno-gospodarske organizacije in spremljanje njihovega izvajanja, sodelovanje in odločanje v mejah svoje pristojnosti glede posegov v gozdove, ki so pomembni z vidika varstva okolja in obravnavanje gozdno-gospodarskega načrta območja in sporočanje svojega mnenja o tem načrtu SIS za gozdarstvo SR Slovenije in druge.

Na prvi seji smo izbrali tudi predsednika skupščine SIS in člane izvršilnega odbora ter tri delegate v skupščino SIS za gozdarstvo SR Slovenije.

Egon Casagrande

Vse bistvo je v samoupravljanju

Krajevna skupnost ni imaginarna, papirnata stvar, katastrska skica; še kako živa celota je to, ki ima svoje organe. Ni institucija, ki so jo postavili z vrha, temveč je to skupnost prebivalcev, ki se organizirajo, kot smo že zapisali, v neko zaokroženo celoto, da bi znotraj nje lahko zadovoljevali svoje skupne interese; da pa zadovoljujejo zares SVOJE interese, tudi sami vodijo to svojo skupnost. To je samoupravljanje. To je, če hočete, delavska oblast, oblast vseh, ki kakorkoli prispevajo družbi, ki so prispevali in ki šele bodo prispevali; oblast, v kateri imajo tudi gospodinje svoje predstavnice.

Kakšni so ti interesi, o katerih nenehno govorimo?

Gre za zadovoljevanje vsega tistega, kar danes življenje zahteva od nas, in tistega, kar si od življenja želimo. Gre za to,

da si bomo lahko poiskali (ne čakali, da nam ga kdo da) primerno mesto v družbi in jo s svojim prispevkom v delu pomagali razvijati in krepiti; gre za to, da bomo imeli za svoje otroke preskrbljeno varstvo, ko bomo na delu, in da bodo hodili v prijetne učilnice, kjer jih bodo poučevali naši skupnosti predani in tudi dobro plačani učitelji; gre za to, da bomo po tlakovani in z zelenjem obrasli poti že za vogalom lahko stopili v dobro založeno trgovino; gre za to, da med nami ne bo socialno nepreskrbljenih starih in bolnih ljudi; gre za to, da bomo živeli v prijetnih in zdravih stanovanjih, da bomo imeli na voljo servisne storitve, da nam ne bo treba čakati na zdravnika iz oddaljenega večjega kraja; gre za to, da se bomo imeli pravico vključiti v obrambo naše skupnosti, če bi izbruhnila vojna.

Gre za te stvari in še za veliko, veliko drugih.

Krajevna skupnost je živ organizem. Krajanji se v njej organizirajo v zbor občanov, krajevno organizacijo SZDL in druge družbenopolitične organizacije, društva, skupnosti potrošnikov, zbere stanovalcev in stanovanjske skupnosti ter odločajo o referendumih, samoupravnih sporazumih in dogovorih. Že vsi kot celota imajo največjo samoupravno moč, saj lahko neposredno odločajo o najpomembnejših stvareh, ki zadevajo njihovo krajevno skupnost, konkretno izvrševanje določenih nalog pa spet povsem samoupravno poverjajo organom in delovnim telesom, ki jih kot zbor občanov, torej vsi volilci, izvolijo po lastni presoji iz svojih vrst. Nobene-ga diktiranja od nikoder tu ne more biti.

Kaj so samoupravne interesne skupnosti?

Samoupravne interesne skupnosti so družbeno priznana oblika zadovoljevanja skupnih potreb in interesov nekaterih ljudi. Zasnovane so na samoupravnih družbenogospodarskih razmerjih, s katerimi združujemo delo in sredstva za zadovoljitev teh potreb in interesov po načelu vzajemnosti in solidarnosti. Z njimi uresničujemo prosto menjavo dela med tistimi, ki opravljajo, in tistimi, ki uporabljajo storitve. Dogovorno in enakopravno določamo politiko in programiramo razvoj teh dejavnosti ter ugotavljamo in usklajujemo še druge potrebe in interese delovnih ljudi, njihovih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti.

S samoupravnim bistvom razmerij, ki jih v okviru samoupravnih interesnih skupnosti in z njimi uveljavljamo, odpravljamo posredovanje države, katere samovoljnost se kaže še danes v poteku zadovoljevanja skupnih družbenih potreb in interesov. Zato so tako uveljavljena razmerja neposredno zanikanje še obstajajočih etatističnih prvin. Hkrati pa pomenijo tudi podkrepitev skupnih samoupravnih družbenogospodarskih razmerij, ki jih uvajamo v skladu z novimi ustavami. Njihov temelj je neodtujljivost pravice v združenem delu organiziranih delavcev, ki dosegajo dohodek, da o njem samostojno odločajo in da se konstituirajo kot nedo-

takljiv nosilec odločanja in odgovornosti za vse družbeno obnavljanje.

Skupščine samoupravnih interesnih skupnosti na področjih, določenih z ustavami in statuti, sodelujejo neposredno pri delu skupščin družbenopolitičnih skupnosti, ko razpravljajo in odločajo o vprašanjih, pomembnih za področja, za katere so ustanovljene in to tako, da nastopajo kot samostojen skupščinski zbor. S tem se posebni interesi in potrebe, ki jih uveljavlja posamezna samoupravna interesna skupnost, soočajo, usklajujejo in vključujejo v celotno razmerje med potrebami in možnostmi.

Interes delavcev – vodilo družbenega razvoja

Različnost problemov, ki se pojavljajo vsak dan sproti povzročajo, da ne najdemo vedno najboljših rešitev, ki jih stvarnost zahteva. Večkrat so rešitve slabe, saj smo še vedno priča staremu načinu mišljenja,

katerega se ne moremo tako hitro otresti. Z ustavo smo pridobili teoretično podlago za ustrežno formiranje družbe in teh načel se moramo držati. Prenašanje ustavnih določil v prakso pa ni enostavna stvar, saj življenje ne trpi šablonskih

rešitev. To pa predstavlja dolgotrajen in občutljiv proces, ki lahko pogostokrat zadeva na ovire, če pogledi na družbene odnose niso jasni. Prav zato se moramo še v večji meri naloniti na nezmotljivo vodilo, to je delavčev interes.

Mali leksikon samoupravljanja

Konkurenca

Posledica delovanja ekonomskih zakonov proizvodnje, menjave (ponudbe in povpraševanja) in delitve. To je tekmovanje proizvajalcev, v katerem se hočejo z nižjimi cenami in boljšo kvaliteto znebiti konkurentov v boju za tržišče in ga osvojiti za svoje proizvode. Glavni pogoj za konkurenco je obstoj blagovne proizvodnje in tržišča. V konkurenški borbi zmagujejo proizvajalci, ki imajo nižje cene, te pa so rezultat po-

večane produktivnosti dela (nova tehnologija, modernejša organizacija dela itd.).

Konvertibilnost

Prvotno je označevala možnost menjave papirnatega denarja (bankovcev) z valutnim kovinskim denarjem (zlatom, srebrom), zatem pa (tudi danes), možnost menjave papirnega za zlato, kakor tudi valutnega denarja neke države za valutni denar druge države. Po drugi svetovni vojni so se po svoji konvertibilnosti odlikovale va-

lute ZDA, Kanade in Švice. Kasneje so postale konvertibilne tudi druge evropske valute.

Korupcija

Podpukovanje, pokvarjenost; posebno podkupovanje uglednih ljudi, politikov zaradi pridobitve koncesij v gospodarskem življenju. Zaradi takih korupcij lahko pride do velike škode v gospodarstvu neke države, ker se gospodarska aktivnost izkorišča samo za privatne cilje, izogiblje se plačevanja davkov, ipd.

Nastopanje RUDISA v deželah v razvoju

V letu 1974 se je Rudis - Engineering močneje kot prejšnja leta angažiral na raziskavah v deželah v razvoju (DVR). Razlogi so v splošni ekonomski usmeritvi Jugoslavije, delno v zaskrbljujočih recesijskih pojavih v Zapadni Evropi (posebno v ZR Nemčiji), v največji meri pa splošna tendenca Rudisa, da razširi dejavnosti svojih članov na večje število interesantnih tržišč. Na splošno opažamo izredno konjunktorno gibanje

gospodarstev v deželah bogatih z nafto in deželah bogatih z rudninami. Konjunktorna gibanja kažejo tako hitro rast in napovedujejo tolikšna angažiranja obstoječih kapacitet in povečanje le-teh, da bi bila velika škoda, če Rudis tega ne bi pravočasno dojel in izkoristil.

Posebno na področju geoloških in rudarskih del, so nastali tolikšni treni rasti, kot jih še nismo zasledili v uradnih evidencah in stališčih.

V letu 1974 smo raziskali vse tiste dežele, ki so po naši oceni interesantne za geološka in rudarska dela in dobavo specifične opreme, ki pa jo le delno izdelujemo v Jugoslaviji.

Primarno ali sekundarno smo raziskali naslednje dežele:

Turčijo, Iran, Irak in Kuwait v Aziji in Libijo, Nigerijo, Tanzanijo, Ugando, Zambijo in Zaire.

Reaktivirali smo raziskave v Egiptu in Alžiriji. Tolikšna aktivnost je dala razveseljive rezultate s tem, da smo sklenili pogodbe za geološka dela v Iranu, montažna v Alžiriji, pred zaključnimi pogajanjmi pa smo v Nigeriji, za izgradnjo velike cementarne in v Alžiriji za izgradnjo rudnika svinca in cinka Kherzet Yousseff, ki so bila pred leti na zahtevo alžirske strani ustavljena, sedaj pa jih reaktivirajo.

Velik znak zaupanja Rudisu je postavitve Arsenala Pense, dipl. inž. rud., dosedanjega pomočnika glavnega direktorja

TOZD Rudis, za generalnega direktorja Rudnika železne rude Mifergui - Nimba v Gvineji, ki bo ob končani izgradnji eden največjih proizvajalcev kvalitetne železove rude na svetu.

Vsi ti uspehi, ki so na eni strani izredno razveseljivi in gotovo predstavljajo nove refe-

rence Rudisu - Engineeringu, pa postavljajo nove naloge članom združenja na poti nadaljnega združevanja moči, specializacije in delitve dela. Prepričani smo, da bomo s skupnimi naporji sprejete naloge uspešno izpolnili.

Vinko Grabnar, ing. org. dela

Varčevanje naj ne bo le geslo!

Danes se povsod srečujemo s predlogi za čimvečje varčevanje na vseh ravneh. Ta tema razgovorov je postala še posebno aktualna, ko je v preteklem letu izbruhnila naftna oziroma energetska kriza. Pri tem pa seveda ne smemo prezreti dejstva, da je varčevanje potrebno ne le pri energiji, ker moramo praktično varčevati tudi na drugih področjih. Varčevanje se namreč nanaša na celotno našo družbeno reprodukcijo in ne le na prihranke na raznih materialnih stroških in energiji. Če smo kritični, lahko vsak dan sproti ugotovimo, kje bi še lahko varčevali in kaj smo v preteklosti marsikod prezrli v pogledu varčevanja. Poskusi z enostavno obliko varčevanja, to je npr. z ugašanjem prižganih luči in motorjev v času redukcij, so dali ugodne rezultate. Zato so ti uspehi spodbudili več delovnih organizacij, da so v svoje načrte vključile ukrepe, ki naj bi vplivali na boljše izkoriščanje materiala, zmogljivosti, delovnega časa, energije, zamenjavo nekaterih drugih materialov s cenejšimi ipd. Varčevanje torej naj postaja vsakdanja praksa v proizvodnji in porabi. Vse kaže na široko družbeno aktivnost, ki se je pojavila na tem področju in spada v naše splošno iskanje rezerv. Kjerkoli namreč odkrijemo notranje rezerve ali če ugotovimo, da smo nekaj prihranili, pomeni, da doslej nismo poslovali najbolj racional-

no. Vprašanje varčevanja in iskanja notranjih rezerv nam mora priti, kakor pravimo »pod kožo«. Obnašati se moramo povsod in ob vsakem času racionalno, gospodarno. Podporo za takšen način našega mišljenja in obnašanja ter ukrepnja pa najdemo v našem delegatskem sistemu na vseh področjih družbenega življenja.

Sklep poslovnega odbora ZPT o vključitvi programa varčevanja v vseh TOZD in SSS v akcijske programe dela za leto 1975, je povsem utemeljen in ima tudi vso družbeno podporo. Na nas pa je, da sprejete programe varčevanja tudi v praksi izvajamo dnevno in ob vsaki priliki.

Rudarstvo doma in po svetu

OPREMA ZA POVRŠINSKI KOP TAMNAVA

REIK Kolubara, je preko zunanjetrogovinskega podjetja Rudnap iz Beograda, sklenil pogodbo za nabavo devetih novih bagrov za nov površinski kop

BEIK Kolubara, ki bo s premogom oskrboval termoelektrarno v Obrenovcu. Zahodnonemškemu partnerju Orenstein Koppel iz Lübecka, ki bo dobavil šest bagrov v vrednosti blizu 85 milijonov DM, bo Rudnap prodal proizvode jugoslovanske strojegradnje in elektroindustrije v vrednosti preko 42 milijonov DM. Nabavljeni bagri bodo obratovali na novem površinskem kopu lignita Tamnava. Ta površinski kop bo dajal okrog 10 milijonov ton premoga. V glavnem bo oskrboval termoelektrarno v Obrenovcu, kjer grade dva bloka po 300 megavatov. Bagri bodo imeli velik delovni učinek, saj bo imel vsak od njih okoli 2000 m³ zmogljivosti na uro. Tamnava bo usposobljena za eksploatacijo sredi leta 1979, medtem ko bodo bagri dobavljeni že do konca leta 1977. Poleg tega bodo nabavili še tri bagre v Sovjetski zvezi.

NOV BELGIJSKI POSTOPEK ZA PODZEMELJSKO VPLINJANJE PREMOGA

V letu 1973 je proizvodnja premoga v Belgiji dosegla 8,84 milijonov ton. Nacionalni institut za ekstraktivno industrijo je razvil postopek za vplinjanje oziroma utekočinjanje premoga, kar bi zmanjšalo belgijsko odvisnost od energetskega uvoza iz tretjih držav. Belgijske premogovne rezerve imajo zelo neugodno geološko lego, zato bi postopek olajšal koriščenje premogovnih rezerv. Postopek bo predložen komisiji EGS. Če bo postopek realiziran, bo interesanten tudi za Nizozemsko, ki je v letu 1973 zmanjšala proizvodnjo premoga na 1,83 milijonov ton.

RWE POVEČUJE PROIZVODNJO RJAVEGA PREMOGA

Rheinnische Braunkohlenwerke AG (podružnica RWE) bo začela izkoriščati dva nova dnevna kopa, da bodo lahko do

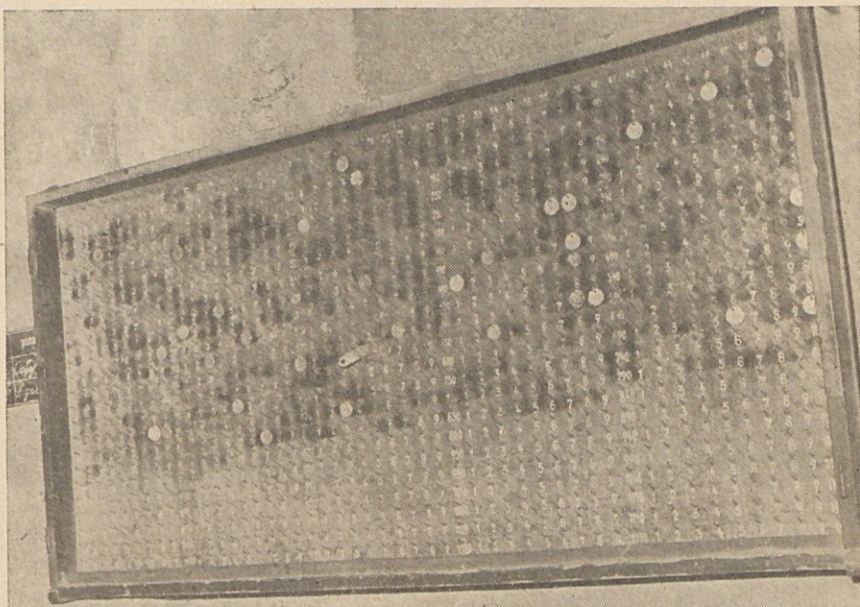
konca leta 1975 vzdrževala letno proizvodnjo 110 milijonov ton. Takšna proizvodnja je potrebna za vzdrževanje elektrarn RWE z zmogljivostjo 12.000 megavatov kot tudi, da bi omogočili načrt proizvodnje zemeljskega plina iz premoga od leta 1985 dalje.

PERU BO VLAGAL VEČ V RUDARSTVO IN ENERGIJO

Po obvestilih perujskega ministrstva za rudarstvo in energijo, predvideva Peru, da bo v letu 1981 vložil okrog 2,7 milijard dolarjev v nadaljnje razvijanje rudarstva in energije. V ta znesek oziroma razvoj pa so vključena tudi raziskovanja novih nahajališč mineralov, graditev rafinerij, naftovodov, petrokemijske industrije in elektrifikacija. Država bo zagotovila večino potrebnih sredstev, deloma pa bodo investicije financirali tudi iz zasebnih virov.

V PRIČAKOVANJU VEČJIH PODVIGOV

S stališča energetike smo z zaključkom leta 1974 prebrodili še eno težko leto, za nami pa ostaja tudi več mesecev raznih razgovorov in nedorečenosti o razvoju posameznih vej energetike, za krajše in daljše obdobje. Energetska slika Jugoslavije ni preveč spodbudna. Napredek je velik, če uspehe povzamemo, vendar pa smo še vedno na repu lestvice v Evropi po porabi vseh vrst energije. V današnjem trenutku, ko se srečujemo dnevno z varčevanjem in racionalno porabo, pa moramo potegniti odločnejše poteze, da bi dosegli stabilizacijo v tej prioritetni in nadvse pomembni gospodarski veji. Predvsem je pomembno to, da so predvsem pri premogu, razlike med željami in možnostmi precejšnje. V letošnjem letu bodo jugoslovanski premogovniki nakopali predvidoma okrog 36,2 milijonov ton premoga. Tudi ta količina še zdaleka ne bo pokri-

Kaj naj bi predstavljala ta slika? To je omara-tabla za obešanje kontrolnih znamk pred vhodom v jamo Hrastnik. Po obešenih kontrolnih znamkah lahko ugotovimo, da je bilo 25. 1. 1975 na dopoldanski tretjini v jami Hrastnik na delu le malo rudarjev. (Foto J. Kirič)

vala vseh potreb v državi. Pričakujemo, da bo prišlo do večjih investicij v pogledu odpiranja novih in rekonstrukcij obstoječih površinskih kopov in obratov z jamsko eksploatacijo. Vendar družbeni dogovor o razvoju premogovnikov do leta 1980 še ni dokončno sprejet oziroma še ni postavljena pika na i.

RAZISKAVE PREMOGA V MAKEDONIJI

Energetska kriza pri nas in v svetu je povečala zanimanje SR Makedonije, da bi na svojem področju iskala energetske surovine, v prvi vrsti premog. Doselej je bilo raziskovanje premoga na teh področjih nekoliko zapostavljeno, ker je razvoj energetike temeljil izključno le na hidroenergiji. V geološkem zavodu v Skopju ocenjujejo, da se na območju Makedonije nahaja več bazenov, s skupnimi rezervami premoga okrog 2,5 milijard ton. Ti bazeni leže v neposredni bližini večjih porabnikov in industrijskih objektov, tako da bi lahko premog izkoristili za proizvodnjo električne energije. V Tikveškem, Oslomejskem in Bitolj-

skem bazenu, kjer so ugotovili večje rezerve premoga, že odpirajo rudnike.

PROIZVODNJA ELEKTROENERGIJE V SSSR

Sovjetske električne centrale bodo v letu 1975 proizvedle po načrtu preko trilijona kilovatnih ur energije. S tem bodo v celoti zadovoljene potrebe njihovega narodnega gospodarstva po energiji. V tem letu je po načrtu, da bodo dogradili tri energetske vozle, in sicer Toktoguljski, Čerkeski in Surgutski. Vsi ti bodo imeli veliko vlogo v nadaljnjem razvoju gospodarstva v tej državi.

NOVI PREGOVNI BAZENI NA POLJSKEM

Politbiro CK Purp je sprejel v začetku januarja t.l. sklep o začetku eksploatacije novih nahajališč rjavega premoga v bazenu Blhatov in črnega premoga v okolici Lublina. Partijski organ Tribuna Ludu ugotavlja, da je odpiranje teh dveh novih premogovnih bazenov, eno največjih gospodarskih podvigov v povojnem razvoju Poljske.

Na področju Blhatova so z eksploatacijo premoga začeli že pred nekaj leti, z zgraditvijo kombinata v Turošovu. Ta daje letno okrog 20 milijonov ton rjavega premoga, termoelektrarna v tem mestu pa je ena največjih v Evropi, saj razpolaga z močjo 2000 megavatov. Po novem programu bodo proizvodnjo premoga v Blhatovu podvojili, medtem ko bosta imeli dve termoelektrarni skupno moč 5000 megavatov. Blhatovski kombinat leži sredi Poljske, blizu industrijskega mesta Lodž, kar je posebnega pomena za elektriško gospodarstvo. V perspektivi, po vsej verjetnosti čez 10 let, bodo v bližini Ščercova odprli nov rudnik in zgradili termoelektrarno z močjo 2500 megavatov. V bazenu Lublina, kjer se trenutno odvijajo pionirska dela, pripravljajo mrežo avtomatiziranih rudnikov črnega premoga, katerih rezerve cenijo na okrog 40 milijard ton. Ti rudniki bodo predvidoma dajali v začetku letno okrog 25 milijonov ton premoga.

V RUDNIKU LUKAVAC JE GORELO

Dne 19. januarja 1975, je nastal v premogovniku Lukavac, ki deluje v sestavi Titovih rudnikov Kreka-Banovići požar, ki je trajal več dni. 1300 rudarjev tega premogovnika je moralo na dopust, ker so proizvodnjo povsem ustavili. Zavaljo tega je bila manjša proizvodnja za okrog 1300 ton dnevno. Požar je izbruhnil tega dne 600 m daleč v rovu in 120 m pod površino zemlje. Požar je izbruhnil med III. izmeno, ko je bilo v jami 240 rudarjev. Vsi so se pravočasno umaknili, tako da ni bilo niti poškodovanih. Z gašenjem so pričeli reševalci. Vzrok požara niso mogli takoj ugotoviti, domnevajo pa, da so se vžgali plini. V tem premogovniku ta požar ni prvi in pravijo, da so bili v preteklosti precej pogosti. Zaradi zmanjšane proizvodnje premoga v tem rudniku, je bila prizadeta tudi

proizvodnja koksa v bližnji lukavški koksarni ter v termoelektrarni Tuzla.

V SRBIJI SO NA POTEZI RUDARJI

Vodostaj na rekah je pozimi zelo upadel, zato nastaja potreba po čim večjem oziroma čim obsežnejšem obratovanju termoelektrarn na področju Srbije, ki bodo spet pomemben nosilec proizvodnje električne energije. Leto 1974 je za nami. Vsi vemo, da ni bilo prijetno. Računajo na to, da bo leto 1975 še nekoliko težje, ker je že januar prinesel velike skrbi. Toliko pričakovane snežne odeje ni bilo, zato tudi v poletnem času ne bomo mogli pričakovati topljenja snega in s tem večjih dotokov v rekah. Zavaljo tega bodo rudarji morali toliko bolj delati in proizvajati, da bi lahko zadostili potrebam termoelektrarn. Že začetek leta v srbskih premogovnikih ni bil najbolj ugoden, ponekod so imeli večje remonte dotrajane mehanizacije. Zato tudi oskrba posameznih termoelektrarn v tej republiki ni bila najboljša. Vsi premogovniki v Srbiji so sprejeli vrsto obveznosti, da bi povečali proizvodnjo, sicer bo nastalo vprašanje rednega oziroma normalnega obratovanja termoelektrarn.

STEKLA JE GRADNJA TEŠ IV

Dn 1. 2. 1975, je bil položen temeljni kamen za zgraditev termoelektrarne Šoštanj IV. Gradnja tega objekta so pripravljali že dalje časa. Zmogljivost nove termoelektrarne TEŠ IV bo znašala 335 megavatov. Po zgraditvi tega objekta bodo celotne zmogljivosti termoelektrarne Šoštanj znašale skupno 745 megavatov. Slovensko gospodarstvo bo iz nove termoelektrarne TEŠ IV dobilo letno novih 1 milijardo 800 milijonov kWh električne energije. Hkrati z graditvijo nove TEŠ IV pa bodo potekale tudi priprave za povečanje zmogljivo-

sti za proizvodnjo lignita. Delavski svet REK Velenje je še septembra 1974 sprejel sklep, da bo vložil vse napore za pravočasno izgradnjo dodatnih zmogljivosti rudnika. Po končanih investicijah bo predvidoma v letu 1977, ko bo zgrajena TEŠ IV, tudi TOZD Rudnik lignita Velenje proizvedel najmanj 4,700.000 ton lignita letno, to je 800.000 ton več kot ga je proizvedel v letu 1974.

V SSSR DAJEJO PREDNOST PREMOGU

Načrtovalci gospodarskega razvoja Sovjetske zveže dajejo v zvezi z uporabo oziroma izvajanjem nove energetske politike, večji poudarek izkoriščanju premoga za proizvodnjo električne energije, da bi na ta način nafto in zemeljski plin prihranili za potrebe petrokemijske industrije in za izvoz. SSSR razpolaga z ogromnimi zalogami premoga, ki so samo domnevajo večje, kakor pa zaloge nafte in plina. Nova energetska politika, ki daje večji poudarek premogu, bo dobila velik razmah v naslednjem petletnem načrtu, ki ga bodo pričeli izvajati 1976. leta.

MANJŠA PROIZVODNJA PREMOGA V EGS

V letu 1974 so v državah Evropske gospodarske skupnosti, nakopali skupno 242,623.000 ton premoga, kar je 10,2 % manj kot leto poprej. V Veliki Britaniji so ga nakopali 16,1 %, v ZR Nemčiji 2,1 %, Franciji 10,9 % v Belgiji 8,3 %, na Nizozemskem pa 56,3 % manj kot v letu 1973.

NOVA NAHAJALIŠČA PREMOGA

V bližini vasi Štavlja na območju občine Sjenica, so odkrili velike zaloge rjavega premoga. Te cenijo na 200 milijonov ton. Skupnost elektrogospodarskih

podjetij Srbije je zainteresirana, da bi nahajališče premoga na tem območju podrobno proučili, da bi se na temelju rezultatov lahko odločili za izgradnjo termoelektrarne.

NOVA ELEKTRARNA NA REKI

V Urinju, nedaleč od Reke, so začeli z izgradnjo termoelektrarne Reka. Ta bo imela moč 320 megavatov, letno pa bo proizvedla 1,5 milijarde kWh električne energije. Obratovati bo pričela predvidoma koncem leta 1977, stroški pa bodo znašali predvidoma 1,3 milijarde din.

RUHRKOHLE V LETU 1974

Ruhrkohle AG Essen, družba na katero odpade 17 % nemške primarne energetske potrošnje, je v letu 1974 močno zmanjšala zaloge in spričo višjih cen nafte polno izkoriščala zmogljivosti. Promet koncerna se je povečal od 7,8 milijard DM v letu 1973 na 12 milijard DM. Skupna prodaja je dosegla 85,5 milijard ton proti 75,4 milijard ton v letu 1973. Zaloge pa so nazadovale od 15,7 milijard na 3,1 milijardo ton. Proizvodnja premoga je dosegla 72,6 milijard ton.

V nekaj vrstah

ZASAVSKA PROSLAVA BO V ZAGORJU

Koncem januarja 1975 je potekala v Zagorju širša seja članov okrožnega odbora bivših aktivistov OF za revirje in predstavnikov vseh treh zasavskih občin. Govorili so o organiziranju letošnje osrednje proslave v Zasavju v počastitev 30-letnice osvoboditve. Priprave potekajo sicer že od decembra 1974 dalje, vendar so se na tej

seji dokončno dogovorili za izpeljavo te proslave.

Proslava bo potekala 4. julija 1975, t. j. na državni praznik — Dan borcev, na športnem prostoru ŠD Proletarec v Zagorju ob Savi. Potekala bo v počastitev 30-letnice osvoboditve, 25-letnice uvedbe samoupravljanja in 40-letnice zleta Svobod v Celju. Na proslavi bodo sodelovali bivši aktivisti OF iz Hrastnika, Trbovelj, Zagorja, Laškega, Litije in Domžal. Nadalje pripadniki bivšega Kamniško-zasavskega odreda in Štajerskega bataljona ter končno vsi občani Zasavja. Proslava bo potekala v znamenju treh generacij — predvojne, medvojne in povojne. Podan bo temeljit pregled doseženih uspehov v Zasavju na vseh področjih, tako na gospodarskem, političnem, športnem, kulturnem in drugih področjih. V tednu pred glavno proslavo, bodo potekale najrazličnejše prireditve športnega in kulturnega značaja. S proslavo naj bi dokazali, da se obvezujemo dosledno izvajati naš samoupravni in delegatski sistem.

Za organizacijo in izvedbo proslave je imenovan 33-član-

ski odbor, ki ga vodi Lojze Ribič, predsednik okrožnega odbora bivših aktivistov OF za revirje. Poleg tega smo imenovali še pet komisij (prometno, za prehrano, za program, itd.), ki bodo imele nalogo podrobneje pripraviti in izpeljati zapupano jim delo.

Že danes želimo s tem prispevkom površno seznaniti člane naše delovne skuposti v vseh TOZD in SSS, da se bodo te velike manifestacije zasavskega prebivalstva udeležili.

NOV POROČEVALEC

Skupščina SR Slovenije je koncem januarja 1975 izdala prvo številko novega glasila z nazivom Poročevalec. To informativno glasilo je namenjeno delegacijam in delegatom. Ima priročno obliko, enako kot naše glasilo Srečno, obsega pa 24 strani.

Predsedstvo skupščine SR Slovenije se je odločilo za izdajanje takšnega glasila zato, da bi delegacije in delegate čim bolje seznanjala s problematiko in da bi se lahko čim bolje opredeljevali in sporazumevali o različnih problemih.

Dne 11. februarja 1975, je v čakalnici TOZD Rudnik premoga Hrastnik, nastopil pionirski pevski zbor osnovne šole heroja Rajka iz Hrastnika, ob letošnjem kulturnem prazniku. Hkrati je bila odprta tudi razstava likovnih del članov RELIKA iz Trbovelj. Ob menjavi šihta tega dne, ob 13.30, se je zbralo v čakalnici veliko število rudarjev in drugih članov kolektiva.

(Foto J. Kirič)

SPOMIN NA HEROJA OKROGARJA

V četrtek, 13. februarja 1975 je bila v popoldanskih urah na pokopališču v Zagorju ob Savi žalna slovesnost za umrlim narodnim herojem Tonetom Okrogarjem-Nestlom. Ta dan je namreč minilo 20 let, odkar ga ni več med nami. Na žalni slovesnosti so sodelovali šolarji iz topliške osnovne šole, ki nosi ime po pokojnem heroju Okrogarju, nadalje delavski pihalni orkester, pevski zbori, recitatorji, borci NOB ter drugi občani. Slovesnost je organizirala Zveza združenj borcev NOV Zagorje ob Savi.

VRTNARIJA JE PRESTAVLJENA

V začetku leta 1974 je bilo dokončno odločeno, da bo na dotedanem zemljišču rudniške vrtnarije v Trbovljah, na Trgu revolucije zgrajena stanovanjska stolpnica. Zavaljo tega je bilo treba prestaviti objekte vrtnarije na drugo lokacijo. Na temelju sklepa delavskega sveta ZPT in izdanih odločb pristojnih organov občinske skupščina Trbovlje, je bila v II. polovici preteklega leta zgrajena oziroma urejena zadaj rudniškega gasilskega doma na Trgu revolucije, nova vrtnarija. Na tem zemljišču so bili svoječasno urejeni vrtovi. Postavljen je bil montažni rastlinjak, urejena ograja, tople grede, kanalizacija, vodovod, ogrevanje. Dela so bila v glavnem končana do 31. decembra 1974. Nekaj dni za tem pa je bil dotedanji rastlinjak zadaj doma družbenih organizacij na Trgu revolucije, opuščen in predan v nadaljnjo uporabo investitorju stanovanjske stolpnice.

POSVETOVANJE O MODERNI RUDARSKI OPREMI

Letos jeseni bo v organizaciji REK Velenje potekal simpozij o tehničnih napredkih moderne rudarske opreme. Hkrati pa bo potekal tudi III. jugoslovan-

ski simpozij o koristih in škodljivostih moderne rudarske opreme, glede na varstvo pri delu. Nad tem simpozijem bosta imela pokroviteljstvo Zveza sindikatov Jugoslavije - odbor za energetiko in rudarstvo ter REK Velenje.

IZOBRAŽEVANJE RUDARSKIH KADROV

Dne 17. januarja 1975 je koordinacijski odbor za izobraževanje kadrov v gospodarstvu pri Gospodarski zbornici Slovenije organiziral razgovor o problemih izobraževanja rudarskih kadrov z višjo in visoko izobrazbo. Tega razgovora so se udeležili tudi naši predstavniki. Obravnavali so problematiko izobraževanja rudarskih kadrov z visoko in višjo izobrazbo in z raznimi pripombami skušali doseči, da bi se dosednji način izobraževanja teh kadrov izboljšal in postal bližji praksi.

Rudarski odsek pri Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo Univerze v Ljubljani je bil ustanovljen leta 1919, kot eden prvih takratne tehniške fakultete. Do leta 1945 je bila to edina tovrstna visokošolska ustanova v naši državi. Leta 1923 je diplomiralo v Ljubljani prvih pet inženirjev rudarstva, do leta 1945 pa jih je diplomiralo skupno 235. Ti so bili v glavnem nosilci vsega razvoja rudarske industrije v Jugoslaviji in so dali tudi prve učitelje za vse novo nastajajoče rudarske fakultete v državi. Od leta 1946 do 1973 je v Ljubljani diplomiralo še 240 rudarskih inženirjev. V Jugoslaviji je sedaj sedem rudarskih visokih šol, kar je več kot jih ima vsa zahodna Evropa skupaj, prav tako tudi več, kot jih imajo vse vzhodnoevropske države skupaj, z izjemo SSSR. Po podatkih dr. Draga Ocepka, iz ljubljanskega odseka za rudarstvo, ki jih tu navajamo, je mednarodno uveljavljena le fakulteta v Ljubljani. Sedanji in dolgoročni razvoj Jugoslavije daje prednost prav rudarski industriji,

to pa bo terjalo pospešeno izobraževanje rudarskih strokovnjakov z visoko izobrazbo. Letno bi jih potrebovali v Sloveniji vsaj 15 do 20, medtem ko so zmogljivosti tega odseka v I. letniku 50 študentov, kar bi dalo lahko letno po sedanjih realnih podatkih in sistemu študija 25 diplomiranih inženirjev. Vsi si moramo prizadevati, da bi vzbudili interes mladih za študij rudarstva.

DOM NA PARTIZANSKEM VRHU

Počitniški dom ZPT na Partizanskem vrhu so 1. februarja 1975 začasno zaprli. Dosedanja oskrbnica oziroma upraviteljica Marija Tabor je namreč odpovedala pogodbo. V dneh 31. januarja in 1. februarja 1975 je posebna komisija ZPT opravila prevzem in obračun. Dom je zaprt za nedoločen čas.

14. JUNIJA VSI V CELJE

Letos bomo praznovali več obletnic v spomin na pomembne dogodke iz zgodovine revolucionarnega delavskega gibanja v Sloveniji. Poteka 50 let od znanega »Tivolskega kongresa zedinjenja« (ustanovitev UR SSJ v Sloveniji), pred 40 leti je začel izhajati legalni partijski list Delavski obzornik, pred 40 leti je Slovenijo preplaval množičen stavkovni val, dne 7. julija 1935 pa je bil organiziran v Celju Zlet delavskih kulturnih društev Svoboda. To je bila množična politična manifestacija delavske revolucionarne solidarnosti.

V spomin na te dogodke bo 14. junija 1975 v Celju osrednja proslava. Pokrovitelj proslave, ki jo organizirajo sindikati in ZKPO Slovenije, je republiški svet Zveze sindikatov Slovenije. Na zadnji seji tega sveta je bil imenovan poseben odbor, ki bo vodil priprave za proslavo. Odbor vodijo: Janez Barborič, Ivo Tavčar in Franček Kavčič. V odboru pa je še 39 čla-

nov, med temi so tudi Mile Klopčič, Pavle Kovač, Viktor Malovrh, Miha Marinko.

Organizatorji računajo, da se bo osrednje proslave v Celju, dne 14. junija 1975, udeležilo veliko število občanov tudi iz zasavskih občin.

PREGLEDAN JE BIL DELOVNI NAČRT

V skladu z določili zakona o rudarstvu, mora tudi naša delovna organizacija koncem vsakega leta predložiti za naslednje leto, pristojnim rudarskim upravnim organom pri Republiškem izvršnem svetu, delovni načrt za proizvodnjo premoga.

Letos so predloženi delovni načrt na mestu samem pregledali v času od 13. do 14. februarja tega leta na vseh treh rudnikih in sedežu delovne organizacije. Skupno z našimi odgovornimi sodelavci v vseh treh rudnikih in ZPT so pri pregledu sodelovali Miroslav Žolnir, dipl. inž. rud., rudarski organ pri Republiškem komiteju za energetiko, Franc Jurman, dipl. inž. rud., glavni republiški rudarski inšpektor in Janez Grašič, dipl. inž. rud., republiški rudarski inšpektor.

PROSLAVA KULTURNEGA PRAZNIKA MED RUDARJI

Vsa naša družbena skupnost vsako leto proslavlja svoj kulturni praznik ob obletnici smrti največjega pesnika, dr. Franceta Prešerna — 8. februarju.

V počastitev tega praznika je naša TOZD RŠC — oddelek za izobraževanje zaposlenih, organizirala proslavo tudi med rudarji. Tako je bila 7. februarja ob 13,30, proslava v čakalnici TOZD Rudnik premoga Trbovlje. Udeležili so se je rudarji popoldanske tretjine predno so odšli v jamo, deloma pa tudi drugi rudarji in sodelavci te TOZD. Ob tej priliki je pionirski pevski zbor osnovne šole Trbovlje — oddelek Tončka Čeč zapel tri pesmi pod vodstvom pevovodkinje Lesjakove, ob spremljavi Kukmanove s harmoniko, dva recitatorja sta recitirala Seliškarjevo Šarabanko in Klopčičevega Drejčnika Andreja. Za uvod je spregovoril v imenu RŠC, Janez Oberžan nekaj besed o približevanju kulture rudarjem neposredno v TOZD, na koncu pa je T. Lenarčič spregovoril nekaj besed o članih RELIKA, likovne sekcije Svobode Center. Štirinajst avtorjev je ob tej prili-

ki razstavilo 22 svojih del v čakalnici te TOZD. Razstava je bila odprta do 11. februarja.

Enaka proslava je bila 11. februarja ob 13,30 tudi v čakalnici TOZD Rudnik premoga Hrastnik. Številnim rudarjem, ki so odhajali na delo v jamo je zapel pionirski pevski zbor osnovne šole heroja Rajka tri pesmi, eno pesem sta zapela dva pionirja v duetu, dve pionirki pa sta recitirali Prešernove pesmi. Zbor je pel pod vodstvom pevovodkinje Balohove ob spremljavi harmonikarja Filipoviča. Za uvod v proslavo je spregovoril nekaj besed Janez Oberžan iz TOZD RŠC, T. Lenarčič pa je predstavil navzočim člane RELIKA, ki so razstavili ob tej priliki 22 svojih del v čakalnici. Razstava teh del je bila odprta do 14. februarja.

Podobne proslave na področju TOZD Rudnik premoga Zagorje ni bilo mogoče izpeljati, ker organizator ni mogel najti ustreznega prostora na rudniku za razstavo likovnih del.

Dobili smo vtis, da je bilo rudarjem, ki so sodelovali na obeh proslavah, tako v Trbovljah kot v Hrastniku, zelo všeč, da so jih počastili mladi pevci s svojim obiskom in likovniki-amaterji s svojimi likovnimi stvaritvami. Organizatorjem gre vse priznanje, željeno pa je, da bi s to prakso nadaljevali tudi v bodoče.

KDO SO ČLANI SVETA FEDERACIJE IZ SLOVENIJE?

Skupščina SFRJ je na seji Zveznega zbora in Zbora republik in pokrajin, dne 24. decembra 1974, sprejela odlok o izvolitvi članov Sveta federacije za naslednje obdobje. Iz SR Slovenije so v tem svetu člani: Viktor Avbelj, Branko Babič, dr. Aleš Bebler, dr. Bogdan Breclj, Tone Fajfar, Zdenka Kidrič, Franc Kimovec, Franc Leskovšek, Ivan Maček, Miha Marinko, Rade Pehaček, Janko Rudolf, Mira Svetina, Lidi-

Pionirski pevski zbor osnovne šole Trbovlje — oddelek Tončke Čeč, je 7. februarja 1975, ob 13.30 uri nastopil s krajšim programom, v čakalnici TOZD Rudnik premoga Trbovlje, ob letošnjem slovenskem kulturnem prazniku. Hkrati je bila odprta razstava likovne sekcije RELIK v teh prostorih. Prireditve se je udeležilo precejšnje število rudarjev.

(Foto inž. T. Bregant)

ja Šentjunc, Pavle Žavcer, inž. in Boris Zihel. Vseh članov šteje Svet federacije 130, od tega pa jih je iz Slovenije skupno 16.

SAMOUPRAVNI SPORAZUM - SESTANEK KOMISIJE

Dne 29. januarja t.l. se je v sejni sobi SSS ZPT sestala komisija samoupravnega sporazuma o usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov rudnikov Slovenije. Na seji so razpravljali in pripravljali predlog o izvajanju določil sindikalne liste za leto 1975. Komisija je nadaljevala s svojim delom še naslednji dan v Velenju.

DELAVSKA GODBA JE DOBILA NAGRADO IZ PREŠERNOVEGA SKLADA

Na predvečer slovenskega kulturnega praznika, 7. februarja, je potekala v dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani, slavnostna akademija v počastitev obletnice Prešernove smrti. Orkester Slovenske filharmonije je izvajal razna koncertna dela pod vodstvom dirigenta Antona Kolarja.

Poleg petih Prešernovih nagrajencev za leto 1975 (dr. Bratko Kreft, Pavle Šivic, Frane Miličinski-Ježek, Dubravka Tomšič-Srebotnjak in Zoran Didek), je bilo podeljenih tudi deset nagrad iz Prešernovega sklada. Prvo nagrado iz tega sklada je prejela delavska godba iz Trbovelj, za izredne uspehe, ki jih je dosegla na raznih tekmovanjih doma in v tujini. Nagrade in priznanje sta v imenu godbe prevzela dirigent Mihael Gunzek in Janez Ocepek, predsednik upravnega odbora delavske godbe, sicer tudi predsednik občinske skupščine Trbovlje. Nagrada je znašala 15.000,00 din.

Podelitev tega najvišjega slovenskega priznanja s področja kulture smo lahko vsi zelo veselili. Priznanja so prejeli s tem

tudi številni godbeniki, ki izvirajo iz naših vrst ali so bili svoječasno zaposleni pri raznih obratih oziroma TOZD ZPT. Večinoma vsi pa izvirajo iz rudarskih družin. Takoj naslednji dan smo delavski godbi pisмено čestitali v imenu vseh članov celotne delovne organizacije. Zaželeli smo jim, da bi tudi v bodoče dosegali takšne uspehe, kot so jih dosegli najsi bo doma ali v tujini. Tovariši godbeniki in dirigenti! Tudi ob tej priliki naše tople čestitke k prejetemu priznanju in najboljše želje tudi za bodoče!

Gori – gori – gori!

Pojav, ki naredi mnogo škode, je požar. Ta je lahko materialna ali človeška — žrtev, katerih ni mogoče nadoknaditi z denarjem ali solidarnostno akcijo. Po požaru je običajno, da raziskujemo vzroke požara ter ugotavljamo materialno škodo. V tem primeru je vse prepozno, zato je vedno boljše preventivno ukrepati ter zavarovati objekte pred nastankom požara. Da bi zmanjšali število požarov, imamo organizirano gasilsko službo v okviru OZD, občine, republike ipd. Med najpomembnejšimi družbenimi organizacijami, ki se s svojo dejavnostjo vključujejo v dejavnost civilne zaščite, je gasilska organizacija.

Ta poučuje v mirnem času enote civilne zaščite o gašenju požarov in izpopolnjevanju preventivnih protipožarnih ukrepov. Pri ZPT za območje TOZD v Trbovljah je bil že v letu 1974 organiziran strokovni del tečaja za obveznike civilne zaščite. Za strokovno izpopolnjevanje članov-gasilcev potekajo redne vaje dvakrat mesečno po dve uri. Tu so člani deležni pouka o gasilskih veččinah, teoretično in praktič-

PRVA PRIZNANJA

Kulturna skupnost Zagorje je 7. februarja 1975, ob slovenskem kulturnem prazniku, prvič podelila plakete-priznanja dr. Slavka Gruma.

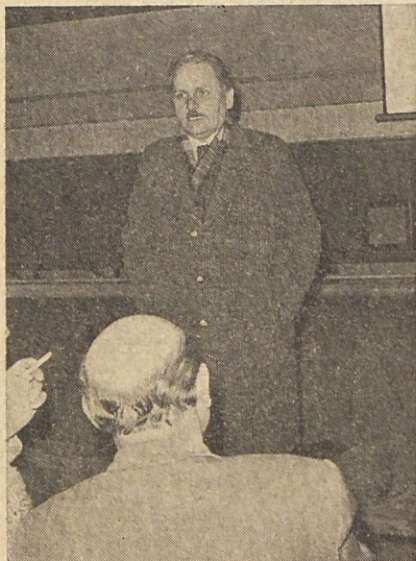
Predsednik skupščine kulturne skupnosti Zagorje ob Savi, Milan Vidic, je po sklepu pristojne žirije podelil priznanja naslednjim: opernemu pevcu Ladku Korošču, prosvetnemu društvu Mlinše ter Anki Cizej, vodji občinske knjižnice. Poleg plaket so nagrajenci prejeli tudi denarne nagrade. Čestitamo!

no. Polg tega obstajajo tudi druge oblike izobraževanja. Prav sedaj poteka 5-mesečni tečaj za gasilske častnike, katerega je organizirala civilna zaščita skupno z občinsko gasilsko zvezo. Tečaj obiskujeta tudi dva člana kolektiva ZPT.

V naši industrijski gasilski četi vedno skrbimo, da se vanjo vključuje mlad kader, ki bo kos nalogam pri preprečevanju in uničevanju požarov. Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da nimamo večjih požarov na naših objektih, za kar skrbi preventivna gasilska služba.

Ne moremo pa biti zadovoljni z vsem, kar je bilo storjenega, ker še nismo naredili vsega. Zavedamo se, da pomenu in opremljenosti gasilskih enot dajemo premalo poudarka. Ne smemo si dovoliti presenečenja s kakšnim večjim požarom, kar bi povzročilo precejšnjo materialno škodo. Opremljenost gasilske enote ZPT za TOZD v Trbovljah ni zadovoljiva. Manjka ji osnovne opreme — gasilsko vozilo in urejeno omrežje hidrantov.

Dne 11. januarja 1975 je potekala v prostorih rudnika Trbovlje vaja civilne zaščite za območje TOZD in skupnih strokovnih služb Zasavskih premogovnikov. Na tej vaji je govoril med drugim tudi Milan Bole, dipl. inž. rud., vodja enot civilne zaščite za področje TOZD in SSS ZPT za področje Trbovelj. Sicer je inž. Bole vodja investicijskega oddelka v sektorju za tehnično pripravo SSS ZPT. (Foto inž. T. Bregant)

Gasilsko vozilo bi moralo biti vedno pripravljeno vključno z ostalo gasilsko opremo. Edino v tem primeru bi bile akcije hitre in uspešne. Iz statističnih podatkov je znano, če požar ni lokaliziran v prvih 15 minutah po izbruhu, so nadaljnja prizadevanja za zmanjšanje škode brezuspešna. Pred nedavnim sta bila dva požara izven naše delovne organizacije, v katerih so nastopali naši gasilci.

Prvi je bil v delavnici IPOZ »ZAŠČITA« Trbovlje. Na kraj požara so se odpeljali gasilci z osebnim avtomobilom, ki je slučajno parkiral pred gasilskim domom. S seboj sta vzele ročne gasilne aparate, s katerimi jima je uspelo požar pogasiti. Vzrok požara je bil v tem, ker so nepravilno uskladiščili vnetljive snovi pri odprtem kurišču ter opravljali delo v istem prostoru.

Drugi požar je bil v STT v skladišču ležajev in gumijastih izdelkov. Ker je bil požar v bližini gasilskega doma, so na-

ši člani uporabili nekaj ročnih gasilskih aparatov ter požar pogasili.

Oba požara sta bila manjšega obsega, zato je bilo gašenje uspešno. Ob večjih požarih pa bi bili praktično brezuspešni, ker nimamo na razpolago vozila s pripadajočo opremo. Poleg tega je omrežje hidrantov slabo oskrbljeno z vodo, zaradi premajhnega rezervoarja, katerega polnijo iz Gvido črpališča. Lahko bi še naštevali, toda poiskati je treba hitre rešitve za

odpravo takšnih in podobnih pomanjkljivosti.

Ne pozabimo! Nikoli v zgodovini nista dala niti družba niti občan toliko za gasilstvo, kot dajeta danes. Človeško je, da bi se radi opremili s takšno opremo, s kakršno bi lahko varovali družbeno imetje in človeka. Naše želje so utemeljene, življenje pa je takšno, da moramo naprej le s strpnim korakom, ki pa naj bo kljub temu odločen.

Juro Gotal

TRBOVLJE

(odlomek iz romana Vinka Trinkausa, ki bo izšel maja 1975)

Personalni je Milanu čestital in povedal, da sta z glavnim inženirjem že govorila, da bo postal nadzornik na obratu, kjer je prej delal. Omenil mu je še, da gre lahko h glavnemu inženirju, če želi, predvsem pa je dodal, da ima prav zdaj precej dela. Odšel je na obrat, da se predstavi obratovodji. Bil je november. Večina rudarskih inženirjev, ki so diplomirali pred vojno in so bili v revirjih, je bila zdaj v Ljubljani. Bili so povsod, le tam ne, kjer bi s svojimi izkušnjami največ koristili v rudnikih. Obratovodja Šteblaj, je diplomiral tik pred vojno.

Ker je vojno preživel v Ljubljani, se je s knapovščino spopadel šele po vojni. Doslej je bil v Kočevju, Senovem, pred nekaj meseci pa je bil premeščen v Trbovlje za obratovodjo. Ljubezniv, zgovoren, je hotel videti njegovo spričevalo.

»Matematika, odlično, to je glavno. Tudi če si imel vse druge predmete, razen teh iz jamoznanstva dvojko, je glavno, da si dober v matematiki. Pravijo sicer, da matematika razvija logično mišljenje, da je temelj logike. Po mojem pa je mišlje-

nje pogoj obvladovanja matematike. Tisti, ki ne zna samostojno misliti, sklepati, ne bo nikoli dober matematik, pa če prečepi vsak dan deset ur nad računi. Dobro Končar,« je vzdihnil Šteblaj in se s hrbtom naslonil na stojalo stola. Potem je nehote, previdno potipal črno prepletkano pisalno mizo. »Prebarvali so jo, domači. Pa ne vem, je barva zanič, lak, pleškar ali vse skupaj. Teden dni je že, od kar jo je prepleskal pa se prst še zmerom lepi na barvo... No, Končar, kaj bova zdaj?«

»To boste pa vi odločili«, je opogumljeno odgovoril Milan, ki ga je sproščeni nastop obratovodje pomiril.

»Mislim, kaj te bolj veseli: odkopi, investicije ali varnostna služba? Lahko te dam na katerokoli od teh področij. Povsod bi se obnesel, če bi te le veselilo.«

»No, če je vam vseeno, potem bi šel raje na odkope. To najbolj poznam, mislim, da bi za začetek nadzor tu najlažje opravljal.«

»Dobro«, je zamomljal Šteblaj v zelo barvitom, mehkem

basu. »Pa na premogu!« Vzel je enega od desetih svinčnikov, ki so ostro ošiljeni ležali v škatli pred njim in si nekaj zapisal. Potem ga je navihano pogledal: »Dam ti svet, če ga hočeš upoštevati. Za nedoločen čas te bom dodelil k višjemu nadzorniku Zverku. Menda ga poznaš, pri njem pa nisi delal. Pol leta je na tem obratu. Poslušaj ga, vprašuj in opazuj. Včasih, to je moj nasvet, mu malo pokadi. Kar bi rad zvedel zelo natanko, malo trapasto vprašuj, kot da ne razumeš. Razložil ti bo. Neverjetno rad govori. Na srečo, pametno! Od njega, če boš pameten, se boš v mesecu dni naučil več, kot si se dve leti v šoli. Mislim... praktične, knapovske stvari. Ko pa boš menil, da je dovolj, da mu greš na živce, namigni. Potem te bom dodelil v rezervno in ob prvi priložnosti na oddelek«.

Milan se je domislil, kdo bi bil Zverko. Spomnil se je nizkega moža, podolgovatega, koščenega obraza, ki je kazal na bolehnost. Ni pa z njim govoril. Tudi na sestankih ga ni slišal spregovoriti. Zato ga je začudila trditev obratovodje, da Zverko rad govori. Najbrž je pomislil nase pa je to pripisal Zverku?

Naslednje jutro je prvič prišel v nadzorniško pisarno. Sprejeli so ga zelo različno. Nadzorniki, ki niso imeli šol, nekam kisló, kar se je tudi skladalo z mnenjem knapov, ki so take nadzornike imenovali - kumisne. Bolj veselo mlajši, šolaní nadzorniki, medtem ko je bil višji nadzornik Zverko zelo zadržan.

Milan je razburjen poslušal poročila nadzornikov, ki so bili na nočni izmeni. Vse je bilo v redu, dokler niso povedali števila naloženih vozičkov.

»Kaj pa vendar mislite«, je zadržano vzklikel obratovodja Šteblaj in zagnal svinčnik po mizi. »Že tako smo pod planom, vi pa ne izpolnite niti dnevnega normativa. Kako si predstavljate, da bomo potlej izpolnili mesečni plan?«

»Izjemne težave«, je poskušal zavreti slap očitkov nadzornik Ulčar. S svojim izžetim obrazom, žalostnimi očmi, je hotel pridobiti naklonjenost. »Včasih se v jami zgodi, da se vse zaroti proti tebi. Cesar se polotiš z najboljšim namenom, se sprevrže zoper tebe«.

»Mislim, da se ne razumemo. Tukaj nisem, da bi rotíl duhove, ampak zato, da skupaj nakopljemo toliko premoga, kot je mogoče. Mene ta mysticizem ne zanima. Zarotilo?« je teatralično vzkliknil Šteblaj in se prijel za glavo. »Sem vas prav razumel, da predlagate, naj zapišem v dnevno poročilo, da nismo izpolnili plana, ker se je vse zarotilo proti nam?«

Ulčar je tako nakremžil obraz, da se je, nemočen, Milanu zasmilil.

»Pripovedujte, stvarno, kje se je zataknilo, kaj je mogoče dopoldne popraviti, da bi nadoknadili izpad?« je vprašal Zverko.

Ulčar je razlagal, kako je kopač Cvelbar, mlad in neizkušén, preplitvo zavrtal luknje in niso odstrelili toliko premoga, kot bi morali. Že drugič so odstrelili, niso pa utegnili vsega naložiti. Zabavljal je nad vozačem Kobilico, ki ni dovolj hitro odvažal premoga in sta morala dve številki pri zvrhanem zvrčalnem jašku čakati. Tožil je nad motoristom Kolencem, ki je trikrat iztiril. Ko ga je nagnal domov in je vzel mladega Kuharja iz odkopa, ki se je dobro izkazal. Potožil je, da je imel Hruševar skoraj zrušek, da ni nič hudega, vendar se je vsulo kakih deset vagončkov krovnine na odkop. Tožil je še nad tremi slabimi številkami, ko so knapje naložili manj kot druge dni.

»Zverko, vzemite Končarja s seboj in precej v jamo. Takoj ko je mogoče, na odkop, kjer je bil zrušek. Preglejte, če je še nevarnost zruška. Če je treba, dajte na številko še tesarja, da bo res varno. In če kako morete, dajte ta premog, ki naj bi bil nakopan ponoči, z drugim spraviti na separacijo!«

Zverko ni pokimal, ne spregovoril. Le močno je stiskal usta in bilo je videti, kako napeto premišlja. Milana je ošinil s pogledom in mirno odšel iz pisarne. Zamišljen je bil tudi vso pot do jaška, na skodeli. Šele ko je zabičal rudarjem pri izvozu, da naj se podvizajo, ker se je ponoči zataknilo in je stopil v glavni, obokani rov, je spregovoril.

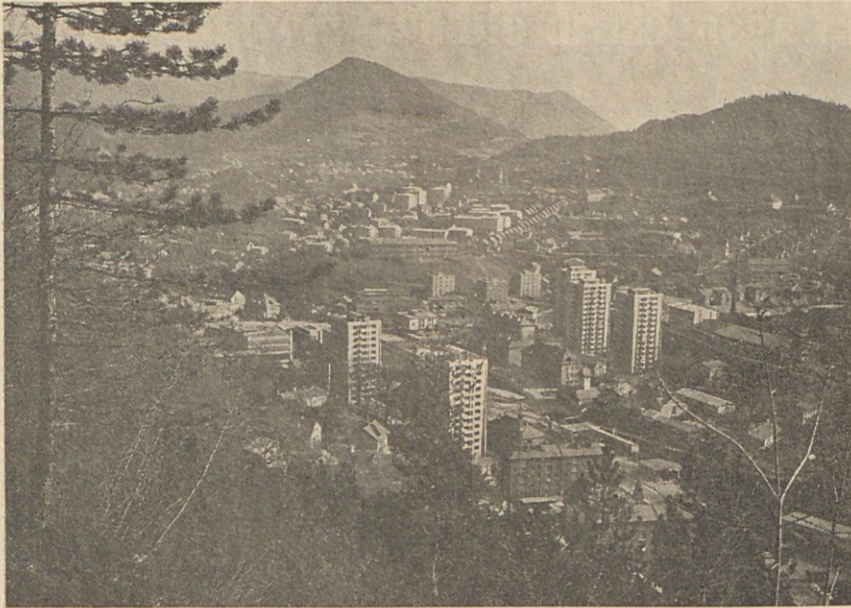
»Ta Ulčar, saj se trudi, sposoben pa ni. Bolj stoka kot premišlja, kaj bi moral napraviti: prvo, drugo, tretje. Včasih se mi zazdi podoben babnici, ki se ji smodi omaka, pa teka okrog štedilnika in vpije, da se ji smodi, namesto, da bi odmaknila ponev. Saj trudi se, pretrpi več kot kdorkoli drug, peče ga neuspeh, ampak ne gre mu od rok.«

Milan, ki je Ulčarja poznal še od prej, ko je delal na odkopu, ni imel tega vtisa. Ulčar se mu je zdel premišljen, zelo prizadeven knap, ki je bil po njegovem tudi dober nadzornik. Ali pa se je motil?

Natanko je opazoval Zverka. Kogarkoli je srečal, z vsakim je spregovoril, z nikomur nič zasebnega, le to, kar je bilo v zvezi z delom. Polagoma se je Milanu posvetilo, da Zverko vprašuje predvsem to, kar je naročil ali že povedal. Le preverja, če so naročeno izpolnili, kaj so si zapomnili. Ko je naletel na prvega knapa, na Belino, ki že v drugo ni zamenjal polomljenih stojk, ampak jih je raje obsekal, da je še lahko prerinil voziček skozi, ga je obdrl.

»Ti prekleti koštrun,« je nekam tiho, sikajoče, kot bi švistal z bičevnikom, bental Zverko. »Dopovem ti enkrat, dvakrat, da izmenjaj tesarbo, ker se bo zrušilo. Saj te ne bo ubilo, čeprav bi ti kak prst lahko stisnilo. Za kazen. Ampak trikrat dalj bomo potlej tesarili kot zdaj, ko še ni stisnilo in bi lahko le zamenjal zlomljeni les. Ampak ti, bušak, le lopato. Plačan si od kubika premoga, vem. Poznam take tiče. Samo dragi moj, s prvim bom pred-

Pogled na Trbovlje v začetku leta 1975 z Ostrega vrha. Že na prvi pogled ugotovimo, da so se v zadnjih desetletjih bistveno spremenile. (Foto M. C.)

lagal obratovodnji, da te prestavi na dnevni kop. Tam pa ni nevarnosti, da bi ti kaj padlo na glavo. Tam boš pa lahko gonil lopato, kolikor ti bo duša pustila. Kak je pa zunaj zaslužek, tudi veš«.

Kopač Belina, ki se je med oštevanjem le muzal in kremžil, kot bi njegov široki, zvito lenobni obraz govoril: »Le čvekaj, saj beseda ne ugrizne. Od hude besede ni še nikogar uščenilo. Zaslužek bo pa le. Tesar-be ne plačate tako, kot premo-ga«. Ta nekam brzoblični, enako režeči obraz, se je zganil. Belina ni rekel, da se strinja, naj se Zverko premisli, ampak je vpil nad vozačem, naj se že zmiga in privleče les, da bosta izmenjala nalomljeno podporje.

»Tale Belina je res koštrun. Bik«! mu je potlej togotno razlagal Zverko. »Govoriš mu, nič. Groziš, nič. Ko pa se domisliš, kam ne bi šel za nobeno ceno, uboga kot ovčka. Knap je skoraj vsak drugačen. Če ga spoznaš in uganeš, kje je najbolj občutljiv, potlej zlahka voziš. Samo to uganiti pri vseh, to pa zahteva čas in nos. Vrtati, tipati moraš tako dolgo, da začutiš, kako si zadel na živec«.

»Pri Belini sem že obupal,« je priznal Milan. »Klalo me je,

da bi imel rad pri roki opasač, debel, močan in potem bi mu jih naložil po goli riti«.

»Ko bi lahko,« se je veselo posmehnil Zverko. Bilo je videti, kot bi se s tem odluščila njegova zapetost. Prvič je Milan opazil, da so mu oči veselo zasijale, da se zna tudi smejati. Vendar pa ta smeh ni dolgo trajal. »Tako pa moraš v rokavicah, zaradi videza, v resnici pa z bičem, da zaboli. To je težava in umetnost«, je s samovšečno dopadljivostjo povedal Zverko.

Milan je potlej le ugotavljal, kako Zverko okrog sebe ustvarja čudno, skoraj elektromagnetno polje, ki stresa vsakega, ki se dotakne tega, česar ne bi smel. To pa je red, čistoča, natančno delo in storitev. Pa še je bilo videti, da Zverku več pomenijo urejeni rovi, odkopi, red, disciplina kot sama storitev. Kot bi bila storitev posledica, ne pa prvi vzrok. Zdaj se je tudi spomnil, kako je Ulčar zmerom najprej vprašal: »Kako odkop? Koliko ste pa danes naložili?« Začel je na povsem drugem koncu in zato se z Zverkom tudi nista mogla ujeti. Ulčar je v svoji zavzeti občutljivosti menil, da ga Zverko ne mara zaradi pustega obraza, ali sitnega, stokajočega

govorjenja, vneme, medtem ko je bil Zverko prepričan, da se kot zakleto, Ulčar loteva vsega na napačnem koncu.

Trd je bil Zverko tudi z nadzorniki. Milan ni prej opazil niti četrtno tega, kar je Zverko poočital nadzornikom. Če so se branili ali sprenevedali, si je vzel čas in jim počasi, sistematično dokazal, kako jim je to že omenil. Če so poskušali to ogrniti v pozabo, jim je dopovedoval, da so se to morali učiti v šoli in če so to prespali, piše v tej in tej knjigi. Potem jim je ostro zasolil, da je postavljen zato, da nadzira njihovo delo, ne pa da jih uči, kar bi morali znati še preden so sprejeli nadzor na delom.

Milan je zaslutil taktiko. Pritisniti vsakogar, ki je o nečem odločal, ob zid, mu dokazati napako, vcepiti nekoliko strahu, da se bo ovedel svoje napake in jo skušal popraviti. To pa z najbolj ljubeznivimi načini, ki lahko žanjejo odobravanje ali najhujši odpor, odvisno pač od tega, kaj menijo knapje o nadzorniku: Je to glavni priganjač ali glavni organizator dobrega dela? Ne glede na to oceno, pa morajo slej ko prej vsi opraviti svoje delo kot se spodobi.

ANONIMNEMU PISCU

Sredi februarja t.l. je anonimni pisec poslal nekaterim organom upravljanja pri ZPT nepodpisano pismo, v katerem izraža svoja mnenja glede možne ustanovitve TOZD zunanji obrat in ustanovitve oddelka za nagrajevanje pri skupnih strokovnih službah. Piscu svetujemo, da naj svoje mnenje in morda celo mnenje svoje delovne skupine, v nekoliko bolj razčlenjeni obliki pošlje v objavo našemu glasilu ali za objavo v Biltenu, vendar mora biti prispevek podpisan. Anonimnih pisem namreč ne moremo objavljati.

Uredništvo

Dobremu sodelavcu v spomin!

Kadar je na upravnem posloju izobešena črna zastava, človek postoji in se zamisli. Obda ga čuden nemir, tesnoba pa objame srce in zavedaš se, da je kruta usoda zopet uveljavila svoj zahtevek. Tako je bilo nedeljskega jutra, 2. februarja 1975, ko se je širila žalostna vest, da je umrl član našega kolektiva, tovariš Jože Hrastnik.

Jože Hrastnik, pokojni rudar-kopač

Spoprijazniti smo se morali z neverjetno resnico, da je zopet moral kloniti človek v neenakem boju z usodo, kajti bolezen je dosegla svoj namen ter izterjala svojo žrtev. Še toliko bolj nenavadna usoda pa je doletela pokojnega Hrastnika, ko je v ranih jutranjih urah na delovnem mestu omahnil in zaspal za vedno pod zemljo sredi črnih premogovnih skladov.

Jože Hrastnik se je rodil pred 46 leti v Mali Brezi nad Laškim. Leta 1958 ga je življenjska pot pripeljala na rudnik Hrastnik. Bil je prizadeven, marljiv in discipliniran. Ravno zaradi teh vrlin je hitro napredoval pri svojem delu in postal rudar-kopač.

S smrtjo, ki je prišla vse prezgodaj, je žena izgubila dob-

rega moža, mladoletna hčerka dobrega očeta, člani kolektiva pa dobrega tovariša in sodelavca.

Od dobrega prijatelja ter vestnega in marljivega tovariša smo se poslovili v torek, 4. februarja na laškem pokopališču.

M. B.

Zahvala!

Vsem, ki ste spoštovali, imeli radi in mu bili prijatelji ter v tolikem številu poslednjikrat spremljali

TONETA KLEMENA

naša globoka zahvala. Hvaležnost izražamo vsem, ki ste darovali vence in cvetje, nam izrazili ustno in pisмено sožalje. Posebno hvaležnost izrekamo govornikom za poslovilne besede, predvsem zboru in godbi »Svobode II« iz Steklarne. Boleča je izguba našega dragega. Vsem, ki sočustvujete z nami in ga boste ohranili v lepem spominu, se prisrčno zahvaljujemo.

Hvaležni
njegovi najdražji

Proizvodnja premoga v Jugoslaviji

V premogovnikih Jugoslavije so v letu 1974 nakopali naslednje količine vseh vrst premoga (v tonah):

Celokupna proizvodnja je znašala	33,566.239
od tega pa:	
črni premog	601.162
rjavi premog	9,378.193
lignit	23,586.884

Proizvodnja premoga v rudnikih črnega premoga:

Raša	374.061
Ibarski rudnici	181.131
Vrška Čuka	45.970

Proizvodnja premoga v rudnikih rjavega premoga:

Srednjebosanski	3,138.683
— Kakanj	1,349.381
— Zenica	765.206
— Breza	685.468
— Mostar	227.490
— Abid Lolić - Bila	111.138
Banovići-Djurdjevnik	2,329.018
Zasavski	
premogovniki	1,621.000
Združeni rudniki rjavega premoga Srbija	1,148.206
— Resavsko-Moravski	538.800
— Aleksinac	245.583
— Bogovina	216.155
— Soko	147.668
Ugljevik	225.659
Miljevina	182.446
Senovo	126.000
Kanižarica	118.000
Ivangrad	106.717
Kamengrad	167.934
Laško	70.850
Kočevje	59.460
Tušnica	55.190
Mesići	22.158
Jasenovac	6.568
Pregrada	304

Proizvodnja premoga v rudnikih lignita:

Kolubarski bazen	6,974.307
— Površinski odkopi	6,860.497
— Jama »Junkovac«	113.810
— Sušeni lignit	503.758
Kreka	5,515.573
Kosovo	
— surovi	5,055.873
— sušeni	308.054
Velenje	3,900.800
Kostolac	1,214.522
Pljevlja	433.453
Ivanec	82.485
Stenari	104.307
Gračanica	64.923
Despotovac	33.780
Štavalj	42.022
Lubnica	117.217
Vrbica-Gacko	28.000
Bajovac (Kraljevo)	6.665
Muhadžer Babuš	10.990
Sinj	2.875

(Po Informacijah C₁ rudarskega instituta, Beograd)

Športno življenje učencev-rudarjev

V letošnjem šolskem letu je v domu RŠC v Zagorju skupno 173 učencev. Le redki so tisti, ki nikjer ne sodelujejo in se ne ukvarjajo z nobenim športom.

V domu ima svoj sedež ŠSD Bratstvo, ki vključuje v svojo športno dejavnost vse učence naše šole. V društvu delujejo naslednje sekcije: nogomet, rokomet, odbojka, košarka, streljanje, namizni tenis in šah.

Poleg tega pa je včlanjenih v TVD Partizan Hrastnik še 38 naših mladincev, od katerih se jih 12 redno udeležuje treningov pri tamkajšnji boksarski sekciji.

Prav tako je včlanjenih 20 naših mladincev pri karate klubu Zagorje, ki deluje v okviru TVD Partizan Zagorje.

Društvo ima svoj program dela, ki je razdeljen na dva dela. V jesenskem tečejo mednarodna tekmovanja in tekmovanja posameznikov (šah, namizni tenis, streljanje). Na podlagi izidov teh tekmovanj pa določamo moštva, ki bodo spomladu zastopala ŠSD v medobčinskem in sindikalnem tekmovanju.

Spomladi se bomo vključili v mladinske športne igre. V maju bomo imeli tudi že tradicionalni športni dvoboj z vrstniki iz Velenja in na koncu še tekmovanje ob dnevu rudarjev.

V tem letu je naše ŠSD doseglo prav lepe uspehe. Priborili smo si drugo mesto na občinskih igrah v počastitev meseca mladosti. Sodelovalo je 12 moštev. Enakopravno smo se kosali z mladinci iz Velenja. Prav tako smo dosegli lepe uspehe na sindikalnih igrah za dan rudarjev: 2. mesto v šahu, 1. mesto v atletiki in 4. mesto v nogometu.

Poleg športnih dosežkov pa so člani ŠSD dosegli še druge uspehe. Vse leto so marljivo urejali svoje športno igrišče. Namestili so 50 m žične ograje ter uredili okolico igrišča.

Ob pomoči vodstva šole so uredili nove konstrukcije za koše na košarkarskem igrišču.

Za nakup mreže pa sta del sredstev prispevala tudi CSŠ in MA Kisovec. V letošnjem šolskem letu smo odprli žiro račun ŠSD in tako prevzeli samostojno finančno poslovanje. Denar prejemo s strani šole in TTKS Zagorje.

Vendar kljub temu še vedno primanjkuje denarja za nabavo najnujnejših športnih rekvizitov. Zaradi res množične vadbene in rekreacijske učencev je uničene precej športne opreme, posebno žog, ki niso ravno poceni.

Iz sredstev, ki nam jih je dala na voljo TTKS Zagorje, smo kupili kar precej opreme: mreže za rokomet, odbojko in košarko, celotno opremo za nogometno moštvo, mizo za namizni tenis, 6 garnitur šahov, 12 loparjev za namizni tenis, 200 žogic za ta šport, dve plastične sani, 15 raznih žog in trenerko za vratarja.

Iz gornjih podatkov vidimo, da kupljene opreme le ni tako malo in da ni čudno, če smo porabili samo za najnujnejše preko 10.000,00 dinarjev.

Upamo, da nas doseganji uspehi ne bodo uspavali in da bomo še nadalje skrbeli za čim boljše delo in uspehe našega ŠSD Bratstvo.

Vinko Tekavčič

---

humor humor hu

Janez je prišel pozno zvečer domov in to še okajen povrhu. Ker se je žena ravno umivala, ji je bil lavor najbolj pri roki, zato ga ne namahala kar z lavorjem po glavi. »Veste, tako sem bil potem togoten«, se je drugi dan hvalil Janez v jami, »da sem cel lavor zvil in stolkel tako, da je žena morala kupiti novega«.

— — —
Varnostni pasovi v avtomobilu so zelo koristna stvar. Toda le včasih. Poslušajte.

Dva zaljubljenca sta se peljala v avtomobilu. On je bil malo preveč živahen z rokami, volan mu je ušel iz rok in tresčila sta v drevó. On, čudno kaj, je bil privezan z varnostnim pasom, je ostal v avtomobilu, njo pa je skozi šipo odneslo v obcestni jarek.

Seveda je bila takoj milica na mestu. Vzdihujočega in tarnajočega mladeniča, ki je hodil okrog avtomobila, je tolažil miličnik: »Poglejte mladi mož, kaj tarnate, srečo ste imeli, da ste bili privezani, če ne, bi bili tako poškodovani kot vaša sopotnica, ki leži v jarku«. »Au, au«, je dejal mladi mož, »toda pogledjte vendar, kaj ta ženska drži v rokah?«

— — —

Nek zdravnik je dejal, da rad pije »sa knapima, ker so dobri ljudi.« Nekoč je bil malo okajen pa še z avto je moral domov. In glej, kot nalašč, miličniška zaseda na cesti, cela kolona pred njim čaka na pregled. Kaj sedaj? Pa se domisli. Počasi obvozi kolono in se ustavi pred miličniki, pozdravi in vpraša. »Da se ni tukaj neшто dogodilo, da li vam treba hitna pomoč, ja sam doktor«. »Oh nič, nič, samo pijane izločamo iz prometa, vam pa hvala za prijaznost, kar odpeljite naprej!«, so bili prijazni miličniki.

— — —

Dva nepismena sta prišla na občino, kjer sta se morala podpisati. Prvi je naredil križec +, drugi pa ničlo 0. »Kako pa to, da si ti naredil drugače kot jaz?« »Kaj ne veš, da se ne piševa enako?«

Glasilo SREČNO izdaja podjetje Zavske premogovniki Trbovlje — pošta 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12. Izhaja mesečno.

Glasilo ureja uredniški odbor: Hohne Emil, dipl. inž. rud., Kovač Vilko, Lenarčič Tine, Malovrh Metod, dipl. inž. rud., Oberžan Janez, Pikš Anton, Šum Anton, Suštar Miro. Odgovorni urednik: Kohne Emil, dipl. inž. rud.

Tehnični urednik: Lenarčič Tine. Naklada 3000 izvodov. Za člane delovne skupnosti ZPT je časopis brezplačen. Rokopisov in fotografij ne vračamo. Tisk TIKKA Trbovlje.